

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Lydie Csukášová

Aplikace práva EU národními soudy a pravidlo "res judicata"

Diplomová práce

Olomouc 2015

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Aplikace práva EU národními soudy a pravidlo "res judicata" vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 30.11. 2015

Obsah

Obsah	3
Seznam zkratk	5
1. Úvod	6
2. Judikatura Soudního dvora	11
2.1. <i>Ciola</i> - Bodamské jezero zapovězeno cizincům	11
2.2 <i>Eco Swiss</i> - i v arbitráži platí <i>vigilantibus iura</i>	13
2.3 <i>Köbler</i> - odměna za oddanost rakouským univerzitám	15
2.3.1 Jak to začalo a jak to skončilo	15
2.3.2 Právní diskuze v průběhu řízení	16
2.3.3 Přestřelka mezi odpovědností státu za škodu a principem <i>rei judicatae</i>	20
2.3.4 Odpovědnost pro všechny	21
2.3.5 Pro příště raději harmonizace?	22
2.4 <i>Kühne & Heitz</i> - neblahý důsledek špatného zařazení pod položku	24
2.4.1 Skutkový stav a průběh řízení	24
2.4.2 Předložené negativní argumenty	25
2.4.3 Generální advokát versus Soudní dvůr	26
2.4.4 Doplnující diskuze a vazba k rozhodování národních soudů	27
2.5 <i>Kapferer</i> – výhra nebo nic	30
2.5.1 Stručný přehled průběhu řízení	30
2.5.2 Východiska případu <i>Kapferer</i>	31
2.6 <i>Lucchini</i> - aneb hon na státní podporu	33
2.6.1 Fakta a rozhodnutí případu	33
2.6.2 Použité argumenty v řízení před Soudním dvorem	35

2.6.3 Vytratila se ochrana zásady <i>rei judicatae</i> ?	36
2.6.4 Alternativní východiska případu <i>Lucchini</i>	40
2.7 <i>Olimpiclub</i> – daňové úlevy ve jménu sportu	43
2.8 Shrnutí	45
3. Zhodnocení dopadů judikatury Soudního dvora v české právní praxi	46
3.1 Neaplikace nesprávného správního rozhodnutí	46
3.2 Následování národních procesních pravidel	46
3.3 Odpovědnost státu za škodu	47
3.4 Povinnost soudního přezkumu za podmínek <i>Kühne & Heitz</i>	48
3.5 Nutnost prolomit zásadu <i>rei judicatae</i>	49
3.6 Shrnutí	50
4. Závěr	51
5. Použitá literatura	53
5.1 Monografie	53
5.2 Komentáře	53
5.3 Odborné články	53
5.4 Judikatura	55
5.5 Stanoviska generálních advokátů	56
5.6 Právní předpisy	56
5.7 Internetové zdroje	57
Shrnutí	59
Abstract	59
Seznam klíčových slov	60

Seznam zkratek

EU – Evropská unie

ESUO - Evropského společenství uhlí a oceli

Komise – Evropská komise

ES – Evropské společenství

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

SES – Smlouva o založení evropského společenství

SŘS – Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

1. Úvod

Unijní právo jako součást právních systémů členských států¹ s sebou přináší aplikační problémy, zvláště když právo EU nenahrazuje vnitrostátní právo, ale koexistuje vedle něj. Významnou roli zde hraje Soudní dvůr EU, který v průběhu času formuloval rozličné aplikační zásady unijního práva, z nichž se pro účely této práce jako stěžejní jeví zásada přednosti práva EU a zásada odpovědnosti státu za škodu způsobenou porušením práva EU. Přednost práva EU způsobuje, že případnou kolizi unijního a vnitrostátního práva je třeba řešit upřednostněním práva unijního. Jednou z možných konsekvencí této zásady je volání po překonání zásady *res judicata*. Nad to se nabízí otázka zvážení odpovědnosti státu za škodu, která byla způsobena nesprávnou nebo chybějící aplikací práva EU.²

Cílem této práce není shrnout všechny aspekty aplikace práva EU národními soudy, soustředím se na pravidlo *res judicata* neboli *překážku věci pravomocně rozhodnuté*³ ve vztahu k aplikaci unijního práva národními soudy. Jde o jednu z tzv. „negativních procesních podmínek“⁴, která umožňuje, „aby právní věc byla pravomocným rozsudkem autoritativně vyřešena zásadně definitivním a nezměnitelným způsobem“⁵. Podle judikatury Soudního dvora se tato zásada neuplatní, pokud není dána trojí identita posuzovaných případů. Jde o totožnost účastníků, totožnost předmětu případů a tentýž právní základ.⁶ Za jakých okolností může být tento princip prolomen ve prospěch unijního práva?

Není naopak lepší užít institutu odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci nesprávnou aplikací unijního práva? Tento institut je výsledkem činnosti a vývoje judikatury Soudního dvora. Byl zaveden výnosem ve věci *Francovich*⁷ a doplněný případem *Brasserie*^{8,9}.

---

¹ Viz závěry plynoucí z rozhodnutí *Costa v E.N.E.L.* a *Simmenthal*. Rozsudek ze dne 15. července 1964, *Costa v E.N.E.L.*, 6/64, Recueil, s. 01141. Rozsudek ze dne 9. března 1978, *Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA*, 106/77, Recueil, s. 00629.

² TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 245-257.

³ DRÁPAL, Ljubomír. In DRÁPAL Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád : komentář I., § 1 - 200za*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1092-1105 (§ 159a občanského soudního řádu).

⁴ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 153.

⁵ TICHÝ: *Evropské právo*, s. 1097.

⁶ Rozsudek ze dne 19. září 1985, *Hoogovens Groep BV v Komise Evropských společenství*, spojené věci 172 a 226/83, Recueil, s. 02831, bod 9.

⁷ Rozsudek ze dne 19.11. 1991, *Francovich a další*, C-6/90 a C-9/90, Recueil, s. I-5357.

⁸ Rozsudek ze dne 5.3. 1996, *Brasserie du Pêcheur a další*, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029. Dále jen *Brasserie*.

⁹ CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *Eu law : text, cases, and materials*. 5. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 241.

Postupem času tak byly definovány předpoklady vzniku této odpovědnosti. Ve své podstatě jde o pět podmínek, kterými je odpovědnost státu za škodu způsobenou jednotlivci definována: protiprávnost rozhodnutí, které má základ v porušení předpisu práva EU, které přiznává práva jednotlivcům, protiprávnost tohoto rozhodnutí je dostatečně závažná, vznikla reálná škoda, a mezi touto protiprávností a vzniklou škodou existuje kauzální nexus, tedy příčinná souvislost.¹⁰

Jednu z možných alternativ řešení nesprávných soudních rozhodnutí představuje také řízení o porušení Smluv dle čl. 258 a 259 SFEU. K zahájení tohoto řízení je oprávněna především Komise. Žalobu mohou podat také členské státy, ale to se často nestává. Jednáním porušujícím závazky plynoucí ze Smluv může být i rozhodnutí vnitrostátního soudu. Řízení před Soudním dvorem obligatorně předchází předběžné řízení, v rámci něhož se většina případů vyřeší, aniž by bylo nutné pořádat soudní řízení.¹¹ Z judikatury Soudního dvora¹² ovšem ve vztahu k potrestání nesprávných soudních rozhodnutí vyplývá, že se jedná o zcela mimořádný prostředek ultima ratio, který je na místě použít za zvláštních okolností, zejména pokud se jedná o praxi v obdobných případech opakovanou a nikoliv nahodilou, nastalou u jednotlivého případu.¹³ Z tohoto důvodu bude této možnosti věnována pozornost jen okrajově.

Nutno dodat, že zkoumaná problematika má také úzkou souvislost s tzv. *národní procesní autonomií*. Zde lze říci, že unijní právo ponechává volný prostor k tomu, byť s určitými omezeními¹⁴, jak si členské státy upraví své procesní vnitrostátní právo k tomu, aby bylo uplatňování unijního práva účinně chráněno.¹⁵ Na druhou stranu je relativní, zda od účinnosti Lisabonské smlouvy lze považovat oblast vnitrostátního procesního práva za autonomní, pokud jediným důvodem volné ruky členských států je doposud neexistující harmonizace na unijní úrovni, nepočítáme-li judikaturu Soudního dvora.¹⁶ Oblast harmonizace unijního procesního práva „z vrchu“ by mohla být předmětem dalšího výzkumu.

O problematiku Evropské unie jsem se zajímala již dříve v průběhu studia na Právnické fakultě, ale na oblast aplikační přednosti práva EU před národními právními řády a

¹⁰ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 285-289.

¹¹ Podrobněji viz ZEMÁNEK: *Evropské právo*, s. 291-294.

¹² Např. rozsudek ze dne ze dne 9. prosince 2003, *Komise Evropských společenství v Italská republika*, C-129/00, Recueil, s. I-14637.

¹³ BOBEK, Michal, KOMÁREK, Jan, PASSER, Jan. Vyhnání z rajské zahrady neodpovědnosti (Národní soudy a porušení komunitárního práva). *Soudce*, 2004, roč. VI., č. 9, s. 4-6.

¹⁴ Těmito omezeními je uplatnění zásady účinnosti a zásady rovnocennosti. Účinností se rozumí uzpůsobení národních procesních pravidel tak, aby prakticky neznemožňovalo uplatnění nároku plynoucích z práva EU a rovností potom požadavek rovných podmínek pro uplatnění nároku podle evropského práva ve srovnání s nárokem plynoucího čistě z národního práva. Podrobněji viz TICHÝ: *Evropské právo*, s. 258.

¹⁵ Tamtéž, s. 258

¹⁶ BOBEK, BŘÍZA, KOMÁREK: *Vnitrostátní aplikace...*, s. 237-239.

existenci vlastního unijního právního řádu ve vztahu k národním procesním pravidlům jsem se zaměřila až v rámci výuky předmětu "Ústavní základy EU" a následně jsem si z této oblasti vybrala i téma diplomové práce.

Jelikož hlavní náplň této práce tvoří komentář stěžejních rozhodnutí Soudního dvora, navštívila jsem se v květnu 2015 soukromě Soudní dvůr v Lucemburku. Díky této návštěvě jsem přestala vnímat rozhodnutí Soudního dvora jako na strojové dokumenty, které neviditelná ruka zveřejnila na internetu, a plně jsem si uvědomila, že jeho výstupy vznikají na základě úvah reálných lidí v reálném čase a místě.

Hlavním cílem této práce je nalézt, po vzoru Břízy¹⁷, odpověď na otázku, zda vůbec unijní právo chrání obecně uznávanou zásadu *res judicata*. S tím úzce souvisí i otázka, zda je současný stav judikatury Soudního dvora EU vyhovující.

Dále hledám odpověď na otázku, zda by nebylo možné při nesprávné nebo chybějící aplikaci práva EU národními soudy namísto zásahu do zásady *rei judicatae* užít jiné možnosti, resp. zda není více žádoucí použít institut odpovědnosti státu za škodu způsobenou porušením unijního práva před prolomením této zásady.

V první části práce budou rozebrána nejvýznamnější rozhodnutí Soudního dvora týkající se zásady *rei judicatae*, některé více (zejm. rozhodnutí ve věci *Lucchini*¹⁸), jiné méně podrobně, a to v chronologickém pořadí podle data vydání rozhodnutí. Pro lepší orientaci v textu začíná každý rozbor na nové stránce. V závěrečné kapitole jsou potom zhodnoceny možné dopady judikatury Soudního dvora na české právo a českou praxi.

Pro dosažení výzkumného cíle a zodpovězení výše uvedených otázek volím jako hlavní metodu vědecké práce analýzu, tedy podrobný rozbor vybraných rozhodnutí Soudního dvora k dané problematice. Poznatky zjištěné na jejím základě následně zpracuji metodou srovnání.

Jelikož jsem nenašla jinou souhrnnou práci, která by se zabývala tématem podobným obsahu této práce, pojala jsem svou práci jako zpracování určité výšece odborných článků.

Při vypracování textu je pracováno nejen s judikaturou Soudního dvora vztahující se k tématu, ale také se stanovisky generálních advokátů v daných kauzách, jejichž argumenty nejsou závazné, ale přesto jsou cenným zdrojem pro pochopení uvažování Soudního dvora.¹⁹

---

¹⁷ BŘÍZA, Petr. Právní jistota vs. princip efektivity, aneb požívá *res iudicata* v komunitárním právu ochrany? – 1. část. *Jurisprudence*, 2005, roč. XIV, č. 6, s. 15-26.; BŘÍZA, Petr. Právní jistota vs. princip efektivity, aneb požívá *res iudicata* v komunitárním právu ochrany? – 2. část. *Jurisprudence*, 2005, roč. XIV, č. 7, s. 20-27.

¹⁸ Rozsudek ze dne 18. července 2007, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato v Lucchini SpA*, C-119/05, Sb. rozh. s. I-06199.

¹⁹ Základní přehled k funkcím a průběhu řízení před Soudním dvorem např. zde : <http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/>.

Dále pak je pracováno v obecné rovině s odbornými komentáři k rozebírané judikatuře a s rozličnými odbornými články vázanými na aplikaci práva EU, pravidlo *res judicata* či odpovědnost státu za škodu. Základní užitou monografií je *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*²⁰.

Pro správné uchopení textu je nutné vypořádat se s jednotným použitím terminologie. Termíny *právo EU* a *unijní právo* jsou používány v synonymním významu. S označením *právo Společenství* nebo *komunitární právo* se operuje v rámci částí zabývajících se judikaturou proto, že všechna komentovaná rozhodnutí předcházejí účinnost Lisabonské smlouvy²¹ a jsou tudíž vnímány v historickém kontextu na stejné úrovni jako *právo EU* či *unijní právo*.²²

V širších souvislostech považuji za nutné připomenout, že soudní systém Evropské unie tvoří Soudní dvůr Evropské Unie, který se dále instančně dělí na Soudní dvůr, Tribunál a specializované soudy. Ve všech rozebíraných kauzách rozhodl Soudní dvůr, protože má výlučnou pravomoc rozhodovat řízení o předběžných otázkách.²³ Jakmile je zahájeno toto řízení, dostanou vlády všech členských států možnost vstoupit do řízení na pozici účastníka.²⁴

Výrazy *princip* a *zásada* jsou v textu rovněž chápány jako synonyma. Při užívání pojmů „*pravidlo*“ *res judicata* a „*zásada*“ *res judicata* nezohledňuji jejich obvyklé odlišení,²⁵ ale používám je jako výrazy rovnocenného významu.

Pokud je v textu odkazováno na kauzu jako takovou, je zvýrazněna kurzivou. Pokud je ovšem pojednáváno pouze o účastnících řízení se stejným pojmenováním, toto zvýraznění použito není.

---

²⁰ BOBEK, BŘÍZA, KOMÁREK: *Vnitrostátní aplikace ...*, 633 s.

²¹ Smlouva o fungování Evropské unie, účinnost od 1.12. 2009. Dostupné na : <http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf>. Dále jen SFEU.

²² Např. po vzoru viz BOBEK, BŘÍZA, KOMÁREK: *Vnitrostátní aplikace ...*, s. VI.; nebo viz STEHLÍK, Václav. *Aplikace národních procesních předpisů v kontextu práva Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2002, s. 9.

²³ Srov. čl. 251-253 SFEU. Podrobněji viz TICHÝ, Evropské právo, s. 140-141.

²⁴ Srov. čl. 23 Protokolu o Statutu Soudního dvora. Dostupný na : <<http://www.cak.cz/assets/statut-soudniho-dvora-eu.pdf>>. Podrobněji k problematice a účasti české vlády v řízeních před Soudním dvorem viz KOMÁREK, Jan. Česká republika před Soudním dvorem ES. *Jurisprudence*, 2006, roč. XV., č. 2, s. 27-32.

²⁵ Pravidlo jako souhrn tezí, které platí za dané situace tak, jak stanoví anebo neplatí vůbec a princip, resp. zásada jako „důvod, který ukazuje určitým směrem, žádné konkrétní rozhodnutí však nevyvolává“ KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Právní principy* [online]. muni.cz, [cit. 2. listopadu 2015] Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/civil/kovarova%20kochova_ingrid.pdf>. Dále k rozlišení pravidla a principu viz pojetí „dimenze závažnosti“ dle Dworkina. Jsou-li principy v konfliktu, zvažuje se, poměruje se, který z nich je důležitější, závažnější v dané situaci. Jsou-li ovšem v konfliktu dvě pravidla, jedno v důsledku svého funkčního zařazení v systému práva nahradí druhé. DWORKIN, Ronald. *Když se práva berou vážně*. 1. vydání. Praha: Oikoymenth, 2001, str. 49.

Na závěr bych chtěla poděkovat panu docentu Stehlíkovi za ochotu a spolupráci při tvorbě této diplomové práce. Za jazykovou korekturu a cenné připomínky děkuji Janě Csukásové.

2. Judikatura Soudního dvora

V následující kapitole se budu soustředit na nejdůležitější rozhodnutí Soudního dvora s ohledem na posuzování principu *rei judicatae* a jeho vývoj ve snaze odpovědět na stěžejní otázky ochrany tohoto principu v unijním právu a možnosti užití jiných řešení.

2.1. *Ciola*²⁶ - Bodamské jezero zapovězeno cizincům

Na žádost jednatele společnosti ABC-Boots-Charter GmbH, pana Cioly, vydal v roce 1990 příslušný správní orgán rozhodnutí, kterým stanovil výjimku ze zákona na ochranu krajiny²⁷ a povolil tak kotvení lodí na břehu Bodamského jezera. Zároveň však stanovil omezení, které spočívalo v tom, že od počátku roku 1996 nesmí počet vlastníků cizinců lodí zde kotvicích překročit 60. V červnu roku 1996 vydal příslušný orgán rozhodnutí, kterým uložil Ciolovi pokutu v přepočtu ve výši 259 000 Kč²⁸ za překročení maximálního počtu kotvicích cizozemců. Ve vyvstalém správním řízení soudním pak bylo Soudnímu dvoru předloženo k řešení, zda toto omezení rozporuje se svobodou volného pohybu služeb, a zda má být tedy toto omezení vůbec od 1. ledna 1995 aplikováno.²⁹

Výsledkem řešení je potřeba nechat ladem správním rozhodnutím nařízené omezení, které je v rozporu se svobodou volného pohybu služeb. Jinými slovy jde o požadavek *neaplikace* předmětného správního rozhodnutí ze strany rakouských orgánů, včetně soudů, po vstupu Rakouska do Evropské Unie, tedy po 1. lednu 1995.³⁰

Rakouská vláda nezpochybnila přednost komunitárního práva před všeobecnými vnitrostátními normami, ale dovolávajíc se národní procesní autonomie, právní jistoty a ochrany dobré víry odmítla, že by mohlo právo Společenství působit přednostně u individuálního správního rozhodnutí, které nabylo právní moci tak, že by toto rozhodnutí jakožto rozporné s komunitárním právem bylo zrušeno.³¹

Soudní dvůr však upozornil na to, že v daném případě nejde o otázku „osudu“ předmětného správního rozhodnutí, ale o to, zda, má daný správní akt zůstat ležet nepoužitý jestliže je v rozporu se základním principem komunitárního práva. Soudní dvůr nevidí žádný

---

²⁶ Rozsudek ze dne 29. dubna 1999, *Erich Ciola v Land Vorarlberg*, C-224/97, Recueil, s. I-02517. Dále jen *Ciola*.

²⁷ Landschaftsschutzgesetz platný pro Vorarlberg, zejm. § 4, viz *Ciola*, body 5-6.

²⁸ Částka 150 000 ATS. Viz *Ciola*, bod 8. *Kurz rakouských šilinků – 1 ATS = 1,9642 Kč*, kurzy.cz, [cit. 20. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/ATS-rakousky-silink/>>.

²⁹ *Ciola*, body 1-9.

³⁰ *Ciola* bod 34.

³¹ Stanovisko generálního advokáta ve věci *Ciola*, ze dne 10. prosince 1998, body 35-37.

důvod, proč by se tak nemohlo dít právě v případě tohoto individuálního správního rozhodnutí.³²

Z tohoto hlediska není výnos Soudního dvora nikterak překvapující, když sám v odůvodnění zopakoval princip rozsudku *Simmenthal*³³, dle kterého je třeba všeobecnou abstraktní normu rozporující s právem Společenství v prospěch tohoto práva nepoužít, aniž by bylo třeba vyčkávat na odstranění či nápravu této normy.³⁴

Skutečný dosah rozhodnutí Soudního dvora však netkví v posuzování *rei judicatae*, neboť se ve skutečnosti o uplatnění této zásady nejedná. Předmětné správní rozhodnutí bylo význačné pro své jedinečné vlastnosti. Jde o individuální správní akt působící také na ty, kteří nebyly jeho adresáty a navíc plní funkci udělení výjimky ze zákona.³⁵ Podle Břízy „[...] tak byly fakticky dány znaky porušení abstraktního správního aktu či zákona“³⁶.

Protože princip odpovědnosti státu k zaplacení náhrady škody způsobené porušením práva Společenství platil v ustálené podobě v době vydání rozsudku ve věci *Ciola* již celé tři roky, je třeba vypořádat se alespoň s touto alternativou řešení případu.³⁷ Jedná se tu o rozhodnutí příslušného orgánu o udělení pokuty, které bylo vydáno na základě jiného správního rozhodnutí, v němž sám Soudní dvůr výslovně určil rozpor s komunitárním právem, a to dokonce konflikt se základním pravidlem volného pohybu služeb. O protiprávnosti a dostatečné závažnosti tedy nemusí být pochyb. Nevznikla ale žádná škoda, neboť pokuta nebyla ještě zaplacena, když předběžná otázka vyvstala právě v soudním řízení o rozhodnutí udělujícím tuto pokutu. Z toho vyplývá, že se po této linii nelze vydat.

Lze tedy jen shrnout, že zásada překážky věci rozsouzené v tomto případě nebyla nijak ohrožena, byť by se to mohlo na první pohled zdát. Národní orgány jsou tak pouze povinovány při posuzování ukládání sankcí nevycházet z předchozích pravomocných správních rozhodnutí, která se staví unijnímu právu do cesty. K případu jsem nenalezla žádné alternativní řešení.

---

³² *Ciola*, bod 22.

³³ Rozsudek ze dne 9. března 1978, *Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA*, 106/77, Recueil, s. 00629. Dále jen *Simmenthal*.

³⁴ *Simmenthal*, bod 26.

³⁵ BŘÍZA: *Právní jistota... - I. část*, s. 21.

³⁶ Tamtéž, s. 21

³⁷ Porovnání data vydání rozhodnutí ve věci *Brasserie a Ciola* – 5. 3.1996 a 29. 4.1999.

2.2 *Eco Swiss*³⁸ - i v arbitráži platí *vigilantibus iura*

Tento případ se na rozdíl od předchozího odehrál na poli soukromého práva. V roce 1986 uzavřela společnost Benetton spolu se společnostmi Eco Swiss a Bulova smlouvu umožňující těmto společnostem výrobu a prodej hodinek s označením „Benetton by Bulova“. Tato smlouva obsahovala rozhodčí doložku, na jejímž podkladě na počátku 90. let proběhlo rozhodčí řízení. Výsledkem bylo vydání částečného rozhodčího nálezu o tom, že společnost Benetton má odškodnit zbylé společnosti za předčasné odstoupení od smlouvy. Protože se společnosti nedohodly na výši odškodnění, proběhla v roce 1995 doplňující arbitráž, na jejímž konci stojí úplný konečný rozhodčí nálezu, stanovící výši této kompenzace dohromady oběma společnostem v přepočtu přibližně 689 mil. Kč³⁹. Následně se společnost Benetton obrátila na nizozemské soudy a žádala zrušení obou rozhodčích nálezů pro jejich rozpor s veřejným pořádkem, neboť smlouva, na jejímž základě byla arbitráž vedena, byla v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, konkrétně s čl. 81 SES (bývalý čl. 85). Proti pozastavení vykonatelnosti konečného rozhodčího nálezu pro možný rozpor s veřejným pořádkem, ke kterému později došlo, podala společnost Eco Swiss kasační opravný prostředek.⁴⁰

V rámci tohoto řízení pak byla Soudnímu dvoru mj. předložena otázka, zda komunitární právo vyžaduje nepoužití nizozemského procesního práva, tedy zda je nutné přikročit k prolomení zásady *rei judicatae*, v případě částečného rozhodčího nálezu, který má povahu pravomocného nálezu v důsledku nedomáhání se jeho zrušení v zákonem stanovené lhůtě, a jehož zrušení tedy v důsledku tohoto pravidla nemohlo být namítáno ani v rámci včas započatého řízení o zrušení následného rozhodčího nálezu. A dále pak otázka, zda je toto nepoužití nutné v rámci přezkumu platnosti smlouvy ve vztahu k čl. 81 SES (bývalý čl. 85), kterou předchází částečný rozhodčí nálezu považoval za platnou.⁴¹

Soudní dvůr takovouto povinnost nestanovil. Opírá se o argumentaci generálního advokáta⁴² a vychází z principu *rei judicatae* jako principu vlastnímu ostatním členským státům a z principu právní jistoty, který je v daném případě ospravedlněn standardní lhůtou

---

³⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. června 1999, *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton International NV*, C-126/97, Recueil, s. I-03055. Dále jen *Eco Swiss*.

³⁹ Částka 26 550 000 USD. Viz *Eco Swiss*, bod 13. *Kurz amerického dolaru – 1 USD = 25,494 Kč*, kurzy.cz, [cit. 21. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/aktualni/czk-usd/>>.

⁴⁰ *Eco Swiss*, body 9-23.

⁴¹ *Eco Swiss*, bod 43.

⁴² Stanovisko generálního advokáta ve věci *Eco Swiss*, ze dne 25. února 1999, body 47-51.

pro napadení rozhodčího nálezu, shledal Soudní dvůr nastoupení právní moci nálezu za souladné s principem účinnosti a nechal tak volný průchod národní procesní autonomii.⁴³

Důležitým východiskem tohoto rozhodnutí je, jak podotýká Bříza, že musí být v komunitárním právu vzdán respekt zásadě překážky věci rozsouzené, a že ani rozpor s fundamentálním ustanovením práva Společenství v původním rozhodnutí, nemůže být otevřením dveří pro nové rozhodování a dokonce že je toto původní rozhodnutí nadále plnohodnotnou předlohou pro na něj navazující rozhodnutí. Navíc Soudní dvůr se takto vyjádřil k rozhodnutí v rozhodčím řízení, není tedy důvod pochybovat o případné aplikaci na soudní rozhodnutí.⁴⁴

Ani v tomto případě nedošlo ke vzniku škody, jelikož řízení o spornou částku ještě neskončilo. I kdyby tu takové bylo, otázka odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím soudu v této době ještě řešena nebyla. Není tedy důvod k hlubší rozvaze nad touto možností.

Nemusí být pochyb, že v případě *Eco Swiss* se Soudní dvůr zásadně přiklonil k ochraně *rei judicatae*, byť je třeba zdůraznit, že jde do určité míry o uplatnění zásady *vigilantibus iura*⁴⁵, tedy že bdělým náležejí práva, neboť stěžovatel, který prolomení zásady *rei judicatae* požadoval, nebránil svá práva včas a nevyužil svých procesních nároků zavčas. Toto je důležité mít na paměti při dalším vývoji judikatury na unijní úrovni.

---

⁴³ *Eco Swiss*, body 44-48.

⁴⁴ BŘÍZA: *Právní jistota... - 1. část*, s. 19.

⁴⁵ Shodně např. zde: BŘÍZA: *Právní jistota... - 2. část*, s. 20.

2.3 Köbler⁴⁶ - odměna za oddanost rakouským univerzitám

V této části se tok textu přesune zdánlivě do jiných, nesouvislých vod, neboť není na prvním místě zpochybněna zásada *res judicata* konkrétního vnitrostátního rozhodnutí, ale po členském státu je poprvé požadována kompenzace škody, která byla způsobena soudním rozhodnutím, které již nelze napadnout opravnými prostředky. Konečně se však dostáváme od vod alternativního řešení k diskuzím o tom, zda zachovat či prolomit právní moc rozhodnutí. Protože je případ sám o sobě alternativou, nebude hledána jiná možnost řešení.

2.3.1 Jak to začalo a jak to skončilo

Sáhnout na plat rakouského vysokoškolského profesora právní vědy⁴⁷ se ukázalo podobným šlápnutím do vosího hnízda. Podstatou sporu se staly zvláštní příplatky vysokoškolským profesorům za odsloužená léta podle rakouského zákona o platu. Podmínkou pro jejich získání byla 15 letá činnost na rakouských univerzitách na pozici profesora. V únoru 1996 požádal pan Köbler o uznání tohoto nároku s odůvodněním, že 15 letou dobu splnil s přihlédnutím k faktu, že Rakousko účinně přistoupilo ke Společenství, a proto nebyl důvod uplatňovat omezení místa výkonu této činnosti pouze na Rakousko. Této žádosti nebylo vyhověno a následovalo správní řízení soudní, ve kterém byla vznesena předběžná otázka. Rakouský správní soud v tuto chvíli považoval příplatek za součást platu a proto, když byl Soudním dvorem odkázán na případu odpovídající judikaturu⁴⁸, která mluvila ve prospěch nároku profesora Köblera, stáhl svou předběžnou otázku zpět. Přesto však zvláštní ohodnocení vysokoškolskému kantorovi nepřiznal.⁴⁹

Rakouský soud totiž obrátil v právním posouzení příplatku, když stanovil, že „[...] zvláštní příplatek za odsloužená léta představuje odměnu za věrnost, která objektivně odůvodňuje odchýlení se od ustanovení práva Společenství týkajících se volného pohybu pracovníků.“⁵⁰ Tento zvrát odůvodnil tím, že ze samotného rozhodnutí Soudního dvora, na které byl předtím odkázán, vyplývá za takovýchto okolností možnost použít tuto výjimku.⁵¹ Je třeba ovšem upozornit na to, že Soudní dvůr ani neměl šanci se touto záležitostí zabývat,

⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2003, *Gerhard Köbler v Republik Österreich*, C-224/01, Recueil, s. I-10239. Dále jen *Köbler*.

⁴⁷ KÖBLER, Gerhard. *Lebenslauf* [online]. keoblergerhard.de, 30. září 2007 [cit. 1. října 2015]. Dostupné na <<http://www.keoblergerhard.de/Lebenslauf.htm>>.

⁴⁸ Rozsudek ze dne 15. ledna 1998, *Kalliope Schöning-Kougebetopoulou v Freie und Hansestadt Hamburg*, C-15/96, Recueil, s. I-47.

⁴⁹ *Köbler*, body 3-10, dále pak srov. body 105-107.

⁵⁰ *Köbler*, bod 10.

⁵¹ *Köbler*, bod 11, dále srov. body 114-115.

neboť jak později stanovil Soudní dvůr, správní soud měl z důvodu změny své právní kvalifikace „setrvat na své žádosti o předběžné otázce“⁵². A zde právě spočívá jádro nesprávnosti rozhodnutí. Nemohlo být vykládáno tak, že se zakládá na ustálené judikatuře Soudního dvora.⁵³

Profesor právní vědy bez váhání udeřil silným prostředkem. Zažaloval Rakouskou republiku o náhradu škody, jenž mu vznikla důsledkem tohoto rozhodnutí. Zemský soud se již problému nejasného výkladu komunitárního práva nevyhnul a odevzdal věc do rukou lucemburského soudu. Z našeho pohledu je důležitá především odpověď na otázku, zda může být jednání v podobě nesprávného rozhodnutí vnitrostátního soudu nejvyšší instance při posuzování odpovědnosti státu za škodu přičitatelné státu.⁵⁴

Soudní dvůr prohlásil, že odpovědnost za škodu lze státu přičíst i v případě, že byla způsobena rozhodnutím soudu poslední instance.⁵⁵ Obecné judikaturou ustálené podmínky institutu odpovědnosti státu za škodu⁵⁶, tedy porušení normy přiznávající právo jednotlivci, dostatečná závažnost tohoto porušení a přímá souvislost mezi tímto porušením a vzniklou škodou,⁵⁷ Soudní dvůr vzhledem k mimořádnému poslání soudů zpřísnil posuzováním, zda toto porušení má zjevnou povahu⁵⁸. Zároveň ovšem vyloučil splnění podmínek ve věci Köbler.⁵⁹ Rakousko si tedy v tomto konkrétním případě nemuselo nadále lámat s odpovědností za svůj soud hlavu.⁶⁰

2.3.2 Právní diskuze v průběhu řízení

Nyní se podíváme na stanoviska pro a proti uplatnění odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím soudu přednesená před Soudním dvorem, proti němuž není přípustný opravný prostředek, se zaměřením na argumentace ve vztahu k *rei judicatae*.

Na úvod je třeba uvést, že je velice zajímavé pozorovat, jak právní názory na totožnou věc mohou být protikladné ve snaze přesvědčit o své převaze oháněním se stejným principem. Všichni zúčastnění na řízení se totiž ve své argumentaci opírají právě o princip *rei judicatae*.

---

⁵² Köbler, bod 117.

⁵³ BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnání z rajské zahrady...*, s. 7-8. Srov. také: Köbler body 80-81 a body 116-118.

⁵⁴ Köbler, body 12-14.

⁵⁵ Köbler, bod 59.

⁵⁶ Viz např. BOBEK, BŘÍZA, KOMÁREK: *Vnitrostátní aplikace...*, s. 288 a judikatura tam uvedená

⁵⁷ *Brasserie*, bod 51.

⁵⁸ Köbler, bod 59.

⁵⁹ Köbler, bod 126.

⁶⁰ Nutno podotknout, že v rozhodné době byla odpovědnost nejvyšších soudů rakouským právem vyloučena. Informace přejata: BOBEK, Michal. Odpovědnost členského státu Evropské unie za akty moci soudní : příspěvek Evropského soudního dvora k rozšíření Evropské unie? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2003, roč. XI, č. 4, s. 309; BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnání z rajské zahrady...*, s. 8.

Německo, Nizozemí a Komise se vyjádřili k odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím soudu kladně. Nicméně byli za jedno v tom, že k obecným předpokladům vzniku odpovědnosti je třeba připojit další omezení, jehož kritériem je především zjevnost porušení práva Společenství. Zmíněné státy dále považovali za nutné, aby se odpovědnost za škodu vztahovala pouze na rozhodnutí vnitrostátních soudů, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky a kteří jsou povinni dle čl. 234 SES (bývalý čl. 177) obracet se v případě nejasného výkladu práva Společenství na Soudní dvůr. Nizozemsko je v tomto ohledu nejprísnejší, protože by tuto odpovědnost připustilo výhradně na zjevné a závažné porušení této povinnosti.⁶¹

Případné připuštění předmětné odpovědnosti bylo podle Komise a Německa možné pouze za zachování zásady *rei judicatae*, a právě proto je podle nich možné k tomu přistoupit pouze za striktně omezených okolností.⁶² Odůvodnili tudíž svoje postoje respektem k zásadě překážky věci rozsouzené.

Proti zavedení možnosti nárokovat náhradu škody za porušení práva, které bylo způsobeno rozhodnutím soudu, jenž je opravným prostředkem nenapadnutelné, vystoupilo Rakousko, Francie a Velká Británie.

Rakousko postavilo svou argumentaci de facto na tom, že připuštění odpovědnosti státu za pravomocné rozhodnutí soudu, které nelze dle vnitrostátního práva již napadnout, by znamenalo nové právní ohodnocení meritu věci, což je neslučitelné s principem *rei judicatae*, jejímž účelem je věc jednou pro vždy skončit.⁶³ Mimoto nabádá k tomu, aby Soudní dvůr neopomenul při stanovení podmínek pro odpovědnost členského státu za rozhodnutí soudu nejvyšší instance srovnání podmínek pro takovou odpovědnost samotného Společenství, neboť má za to, že tyto podmínky se nemohou výrazně odlišovat.⁶⁴

Ani Francie neviděla v zavedení této odpovědnosti zachování zásady *rei iudicatae*. Naopak stejně jako Rakousko se v podstatě obávala jejího prolomení na úkor právní jistoty v právním státě.⁶⁵ Nadto se dovolávala udržení judikatury Soudního dvora ve věci *Eco Swiss*,⁶⁶ ve které, jak vyloženo výše, jasně zvítězil respekt vůči pravomocnému rozhodnutí, byť by bylo v rozporu s komunitárním právem.

Ostrovní stát byl ve svém zdůvodňování nejjobširnější. Pro naše účely ovšem postačí jeho konstatování, že zásada právní jistoty a zásada *res judicata* chrání právní vztahy založené

---

⁶¹ *Köbler*, body 17-18.

⁶² *Köbler*, body 17 a 19.

⁶³ *Köbler*, bod 21.

⁶⁴ *Köbler*, bod 21.

⁶⁵ *Köbler*, bod 23.

⁶⁶ *Köbler*, bod 23.

na soudních rozhodnutích, což také vyplynulo z rozhodnutí *Eco Swiss*. Rozšíření institutu odpovědnosti státu na soudní rozhodnutí vnímala Velká Británie jako hrozbu „právnímu míru“ mezi účastníky již ukončených sporů a připustila to pouze v případě porušení základního lidského práva.⁶⁷ Kromě toho podle ní nebylo možné ani zásadu ochrany práv jednotlivců plynoucích z práva Společenství, na kterou je poukazováno později Soudním dvorem, považovat za zcela bezvýhradný princip, zvláště přihlédně-li se k uplynutí času.⁶⁸

Jak se ale na tuto problematiku díval generální advokát Léger? Zopakoval, že zásada *res judicata* je vlastní všem členským státům⁶⁹ a že tato zásada sice spočívá na požadavku právní jistoty, nicméně že tu zůstává požadavek řádného soudnictví. Na otázku, zda se členské státy mohou bránit možnosti podání žaloby na náhradu škody způsobenou rozhodnutím nejvyššího soudu, hledal odpověď v principu národní procesní autonomie, na jejímž základě v případě mezery v komunitárním právu, platí to, co stanoví vnitrostátní právo. Upozornil však na omezení této autonomie principem rovnocennosti a principem účinnosti.⁷⁰

Jelikož ve více členských státech je vnitrostátním právem uznaná možnost obrátit se žalobou na stát a určit jeho odpovědnost za rozhodnutí soudu nejvyšší instance⁷¹, vyjádřil se tak, že princip rovnosti zde neumožňuje přiznat širší dosah zásady *rei judicatae* u vnitrostátních soudních rozhodnutí chránících toto vnitrostátního procesní právo.⁷² Jinými slovy uplatněním zásady *rei judicatae*, a tedy v případě nemožnosti domoci se náhrady škody způsobené nesprávně aplikovaným komunitárním právem, by dle Légera došlo ke znevýhodnění práva Společenství. Tato úvaha se mi zdá zvláště impertinentní, neboť rakouské právo odpovědnost za rozhodnutí nejvyššího soudu v předmětné době nepřipouštělo.⁷³

Generální advokát dále upozornil, že jestliže neuznáním odpovědnosti státu za rozhodnutí soudu bude porušena rovnocennost, tím spíše bude porušena též účinná ochrana prosazování práva Společenství. Odkázal se na zavedení principu odpovědnosti státu za škodu v předešlé judikatuře Soudního dvora a dále zdůraznil povinnost států zajistit faktickou možnost jednotlivce uplatnit své nároky⁷⁴ vyplývající z práva Společenství.⁷⁵

---

⁶⁷ Odkazuje se zde na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod. Srov. zejm. čl. 41: „Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

⁶⁸ *Köbler*, body 24-25.

⁶⁹ Generální advokát Léger odkazuje na Stanovisko generálního advokáta Jacobse ve věci *Peterbroeck*, ze dne 17. června 1995.

⁷⁰ Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, body 96-97.

⁷¹ Podrobněji viz Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, body 77-82.

⁷² Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, body 99-100.

⁷³ *Amtshaftungsgesetz*, BGBl 1949/20. Odkaz převzat: BOBEK, *Odpovědnost členského státu...*, s. 309.

⁷⁴ Zde jde o nárok na náhradu škody.

Kromě těchto důvodů také zpochybnil, zda se vůbec při zahájení řízení o odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím soudu o překážku věci rozsouzené jedná. Tradiční chápání „trojí totožnosti“⁷⁶ v nově probíhajícím řízení a v řízení skončeném nelze totiž podle Légera vztáhnout na řízení o odpovědnosti ve vztahu k řízení původnímu.⁷⁷

Nezbývá než podívat se na rozřešení učiněné Soudním dvorem. Ve svém rozhodnutí připouštějícím odpovědnost státu za škodu způsobenou jednotlivci rozhodnutím soudu se podobně jako generální advokát opřel o ochranu práv zaručených právem Společenství jednotlivci. I když je soudní rozhodnutí konečné, úplné vyloučení možnosti podat žalobu na náhradu škody vůči státu by znamenalo odmítnutí této ochrany. Na druhé straně ovšem, na rozdíl od oponujících členských států zúčastněných na řízení, nepovažoval připuštění takovéto odpovědnosti státu, za znesvěcení „majestátu“ principu *rei judicatae*. Naopak, navazujíc na stanovisko generálního advokáta, měl za to, že takový postup nezpůsobuje narušení pravomocného soudního rozhodnutí, protože zde pravděpodobně nebude naplněna podmínka totožnosti předmětu řízení ani totožnosti účastníků.⁷⁸

Pro podepření svého výroku Soudní dvůr také využil poznatku generálního advokáta o tom, že mnoho členských států ve svém právním řádu odpovědnost státu za škodu způsobenou rozhodnutím soudu uznává, i když se tak děje pouze za určitých okolností a restrikcí. Podobně jako Velká Británie pak odkázal na možnost jednotlivce žádat náhradu škody před Evropským soudem pro lidská práva.⁷⁹

Proto připustil odpovědnost státu za škodu způsobenou jednotlivci nesprávným rozhodnutím také pro případ, „že dotčené porušení [práva Společenství]⁸⁰ vyplývá z rozhodnutí soudu, které nelze napadnout opravnými prostředky“⁸¹. Ke všeobecným podmínkám odpovědnosti⁸² ovšem přidal vzhledem k zvláštnímu poslání soudů restrikci, stanovíc, že dostatečně závažné porušení komunitárního práva musí být také „zcela zjevné“.⁸³ Mezi rozhodnými okolnostmi pro toto posouzení se objevilo také posouzení

---

⁷⁵ Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, body 103-104.

⁷⁶ Totožnost v předmětu řízení, totožnost v právním základu a totožnost účastníků. Viz Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, bod 101.

⁷⁷ Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, bod 101.

⁷⁸ *Köbler*, body 33-34 a 38-40.

⁷⁹ *Köbler*, body 48-49.

⁸⁰ Přidáno autorkou.

⁸¹ *Köbler*, bod 50.

⁸² Viz např. *Köbler*, bod 51: Porušená právní norma přiznává práva jednotlivcům, porušení je dostatečně závažné, a je tu příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vzniklou škodou.

⁸³ *Köbler*, body 51-53.

nesplnění povinnosti vnitrostátního soudu zahájit řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem.⁸⁴

Je tedy pro mne překvapující, že soud nakonec rozhodnutí rakouského správního soudu ve věci *Köbler* do této kategorie nezařadil,⁸⁵ a to zvláště proto, že i generální advokát takovéto opomenutí za zjevné porušení povinnosti považoval⁸⁶.⁸⁷

2.3.3 Přestřelka mezi odpovědností státu za škodu a principem *rei judicatae*

Rozhodnutí ve věci *Köbler* vyvolalo vášnivé reakce akademiků. Např. Wattel se vyjádřil v tom smyslu, že „ačkoliv Soudní dvůr maže svými výroky med kolem pusy při hodnocení principu *res judicata* [...] a ačkoliv nepřipouští ublížení tomuto principu [...], v zásadě tento princip zcela ignoruje.“⁸⁸

Jednou z racionálních obav byla hrozba spuštění kaskády nových řízení⁸⁹ vyžadujících uznání nároku náhrady škody za nekorektní soudní rozhodnutí a střet s potřebou zachování stability s konečnou platností uspořádaných právních vztahů. V tomto směru Wattel označil rozhodnutí za zdroj „právní nejistoty a procesní spletenec“⁹⁰. Bohužel se mi nepodařilo dohledat, zda následně skutečně takováto reakce v členských státech vznikla.

Pro uklidnění je ovšem třeba dodat, že se akademický svět shodl na tom, že připuštění odpovědnosti státu za soudní rozhodnutí je možné pouze za rozhodnutí učiněná vnitrostátními soudy nejvyšších instancí, jejichž rozhodnutí je již nezměnitelné a nelze než s tím souhlasit.⁹¹

Obdobně jako v řízení před Soudním dvorem se objevil názorový střet k uplatnění *rei judicatae* ve vztahu k řízení o odpovědnosti státu za škodu také na poli vědeckém. Např. též v Česku se na jedné straně vyskytl názor vidící zachování zásady *rei judicatae* pouze v

---

⁸⁴ *Köbler*, bod 55: „Mezi těmito okolnostmi jsou zejména míra jasnosti a přesnosti porušeného pravidla, úmyslná povaha protiprávního jednání, omluvitelná nebo neomluvitelná povaha nesprávného právního posouzení, případně postoj zaujatý orgánem Společenství, jakož i nesplnění povinnosti dotčeného soudu předložit předběžnou otázku podle čl. 234 třetího pododstavce ES.“

⁸⁵ *Köbler*, bod 123-124.

⁸⁶ Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, bod 148.

⁸⁷ Tento rozpor rozpracován podrobněji zde: BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhánění z rajské zahrady...*, s. 9-10.

⁸⁸ Volný překlad autorky, WATTEL, Peter.. *Kobler, Cilfit and Welthgrove: We can't go on meeting like this. Common Market Law Review*, 2004, roč. 41, č. 1, s. 177.

⁸⁹ Viz např. CLASSEN, Dieter. *Case C-224/01. Common Market Law Review*, 2004, roč. 41, č. 3, s. 21., nebo BŘÍZA: *Právní jistota... - 1. část*, s. 22.

⁹⁰ WATTEL: *Köbler...*, s. 179.

⁹¹ Závěr vyplývá např. z CLASSEN: *Case C-224/01*, s. 819, a z BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhánění z rajské zahrady...*, s. 8.

obrysech⁹² a na druhé straně naopak přesvědčení o upevnění neotřesitelnosti zásady *rei judicatae* v judikatuře Soudního dvora.⁹³

Hlavní nedostatek odůvodnění Soudního dvora spatřuje Classen v Soudním dvorem učiněném posouzení zásady *res judicata*. Podle něj totiž vyplývá ze samotné logiky věci, že v řízení o odpovědnosti bude podstatou sporu něco jiného než v původním řízení. Upozornil však, že Soudní dvůr zcela opomenul praktický dopad „odpovědnostního“ řízení. Pokud by totiž chtěl uznat odpovědnost Rakouska, musel by napřed v kontrastu s pravomocným soudním rozhodnutím nárok na zvláštní příplatek profesoru Köblerovi přiznat.⁹⁴ Viděno mýma očima, jde o jasný poukaz ohrožení zachování zásady překážky věci rozsouzené.

Objevuje se však i pozitivní hodnocení rozhodnutí ve věci *Köbler*. Například Bříza používá důsledek předchozí teze naopak na podporu přiznání náhrady škody jednotlivci způsobené mu nelegálním soudním rozhodnutím, které již nelze zvrátit žádnými prostředky. Poukazuje na to, že *res judicata* z hlediska zájmů zúčastněných, je problémem periferním, neboť ten, kdo je poškozen, se obrátí na stát a postavení vítěze zůstává stejné.⁹⁵ Uzavírá, že „prolomení *rei iudicatae* je [...] podmínkou pro vznik odpovědnosti státu“⁹⁶, také ovšem dokládá, že podmínky pro vznik odpovědnosti jsou značně restriktivní a málo kdy dojde k jejich naplnění.⁹⁷

2.3.4 Odpovědnost pro všechny

Jak již bylo zmíněno výše, i Rakousko nabádalo k tomu, aby na odpovědnost členských států bylo nazíráno stejně jako na odpovědnost Společenství.

Za tohoto předpokladu, jak shrnuje Bobek, by tedy rozhodnutí Soudního dvora o připuštění odpovědnosti členských států za rozhodnutí svých soudů, včetně soudu nejvyšší instance, znamenalo také připuštění odpovědnosti Společenství za rozhodnutí všech instancí unijního soudnictví.⁹⁸

Dodává, že debata ohledně odpovědnosti Soudu prvního stupně⁹⁹ se již ze strany generálních advokátů odehrála, dokonce tuto odpovědnost Soudu prvního stupně připustil i

⁹² BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnutí z rajské zahrady...*, s. 10.

⁹³ BŘÍZA: *Právní jistota... - 1. část*, s. 22.

⁹⁴ Classen, č. 21, s. 818

⁹⁵ BŘÍZA: *Právní jistota... - 1. část*, s. 22.

⁹⁶ Tamtéž, s. 22

⁹⁷ BŘÍZA: *Právní jistota... - 2. část*, s. 21, okazuje zde na BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnutí z rajské zahrady...*

⁹⁸ BOBEK: *Odpovědnost členského státu...*, s. 314-315.

⁹⁹ Po účinnosti Lisabonské smlouvy se tento soud nazývá Tribunál.

Léger poskytující stanovisko ve věci *Köbler*.¹⁰⁰ Avšak Léger nepřipouští odpovědnost Soudního dvoru, jakožto nejvyšší soudní instance v právu Společenství, za jeho případné komunitárnímu právu rozporující rozhodnutí. Komentuje to tím, že „z předpisů upravujících odpovědnost členského státu za škodu a odpovědnost Společenství nemůžeme nicméně dovodit, že by se musely vyvíjet naprosto analogicky“¹⁰¹.

Ačkoliv se Soudní dvůr k tomu blíže nevyjádřil, lze souhlasit s tím, že na rozdíl od postoje Légera, by měl být dodržen rovnocenný postup při posuzování odpovědnosti Společenství a odpovědnosti členských států.

2.3.5 Pro příště raději harmonizace?

Ve světle nekonečných úvah o správnosti či neopodstatněnosti rozhodnutí ve věci *Köbler* je zajímavé se v krátkosti zabývat jakousi tendencí zavést nové odvolací řízení na unijní úrovni.

Připuštěním možnosti jednotlivce dovolávat se náhrady škody za rozhodnutí chybně aplikující právo Společenství, je jednotlivci zprostředkovaně přes národní soud umožněn přístup k Soudnímu dvoru. Tento úsudek se zakládá na tom, že zpravidla soud nižšího stupně bude rozhodovat o soudu vyššího stupně a ten se ochotně zbaví zodpovědnosti posouzení porušení práva Společenství a zpravidla to přenechá Soudnímu dvoru. Toto supluje přímé odvolání od národního soudu na komunitární úroveň.¹⁰²

Mám za to, že toto rozhodnutí, byť se tváří jakkoliv nevinně, může mít za následek faktické prolomení zásady *rei judicatae*. Budou-li splněny podmínky stanovené v rozhodnutí případu *Köbler*, je zde otevřená cesta pro faktický nový přezkum meritu věci, což se mi z hlediska plynutí času a zachování právních vztahů nejeví rozumné. Ve prospěch rozhodnutí ovšem svědčí fakt, že podmínky jsou nastaveny přísně a není třeba se obávat, že by k podobným přezkumům docházelo často.

Jak je však všeobecně známo, nachází se Evropská unie v jistém smyslu na mezníku mezi konfederací a federací.¹⁰³ A je-li společným cílem sjednocení aplikace unijního práva na

---

¹⁰⁰ BOBEK: *Odpovědnost členského státu...*, s. 314-315.

¹⁰¹ Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003, bod 94, překlad převzat: BOBEK: *Odpovědnost členského státu...*, s. 315

¹⁰² KOMÁREK, Jan. „Velký hybatel“ – Evropský soudní dvůr a hledání vnitřního souladu právního řádu společenství. *Právník*, 2006, roč. CXLV, č. 5, s. 503-504.

¹⁰³ Závěr může např. vyplývat s prohlášení předsedy Evropské Komise J.M. Barossa: *EU jako federace národních států* [online]. europa.eu, 12. září 2012 [cit. 10. října 2015]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/news/eu_explained/120912_cs.htm>.

všech postech orgánů členských států, není třeba toto rozhodnutí vnímat zcela negativně.¹⁰⁴ Otevírá se tu ovšem otázka, zda by nebylo do budoucna lepší na místo podobných úhybů, harmonizovat unijní procesní právo a zřídit jakýsi institut odvolání na unijní úrovni.

---

¹⁰⁴ Srov. BOBEK: *Odpovědnost členského státu...*, s. 316.

2.4 *Kühne & Heitz*¹⁰⁵ - neblahý důsledek špatného zařazení pod položku

V následující části bude ukázáno, jaký fatální dopad může mít jedno nesprávné zařazení dotčeného objektu v sazebníku. Tato nesprávnost byla ovšem určena Soudním dvorem v jiné, pozdější kauze. Může takový výklad působit i zpětně?

2.4.1 Skutkový stav a průběh řízení

Případ spadá do oblasti celní politiky. Se záměrem získat vývozní náhrady provedla společnost *Kühne & Heitz* zařazení vyváženého drůbežního masa pod položku „Stehna a jejich části z ostatní drůbeže“¹⁰⁶ podle příslušných právních předpisů. Takto určené zařazení předala organizaci *Productschap*¹⁰⁷, jejímž úkolem je zastupovat subjekty činné v rámci odvětví produkce a vývozu masa,¹⁰⁸ a *Productschap* vývozní náhrady poskytla. Po přibližně třech letech ovšem proběhla kontrola, na jejímž základě došlo ke změně kvalifikace předmětného drůbežního masa a *Productschap* požadovala vrácení poskytnutých vývozních náhrad v přepočtu bezmála 12 mil. Kč¹⁰⁹. Proti tomuto postupu se společnost *Kühne & Heitz* bránila, leč ani v soudním řízení, ukončeném na konci roku 1991, se svou námitkou neuspěla.¹¹⁰

O další tři roky později, v říjnu 1994, vydal Soudní dvůr rozhodnutí¹¹¹ v jiné věci, které prospívalo zařazení provedenému společností *Kühne & Heitz*. Společnost opět nezůstala nečinná a nárokovala opět vyplacení vývozních náhrad, a to za celou dobu od již původně předložených žádostí.¹¹² Celá věc dospěla až k soudnímu řízení.

Nizozemský vrchní správní soud¹¹³ vycházel z pravidla, že „pozdější judikatura nemůže sama o sobě ovlivnit konečnou povahu správního rozhodnutí“¹¹⁴, a to i přes to, že

---

¹⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. ledna 2004, *Kühne & Heitz NV v Produktschap voor Pluimvee en Eieren*, C-453/00, Recueil, s. I-00837. Dále jen *Kühne & Heitz*.

¹⁰⁶ Položka 02.02 B II e 3, ve smyslu nařízení č. 3176/86, 267/87, 1151/87, 2800/87 a 3205/87. Viz také Stanovisko generálního advokáta ve věci *Kühne & Heitz*, ze dne 17. června 2003, body 3 a 4 včetně poznámek pod čarou.

¹⁰⁷ Přesný název *Productschap voor Pluimvee en Eieren*, viz *Kühne & Heitz*, bod 2.

¹⁰⁸ Viz poznámka pod čarou č. 5 ve Stanovisku generálního advokáta Légera ve věci *Kühne & Heitz*, ze dne 17. června 2003. Dále jen *Léger*.

¹⁰⁹ Částka 970 950,98 NLG. *Kühne & Heitz*, bod 6. Kurz nizozemského guldenu – 1 NLG = 12, 2668 Kč, kurzy.cz [cit. 26. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/deutsch/tschechische-wechselkurse/wahrung-NLG-dutch-guilder/>>.

¹¹⁰ *Kühne & Heitz*, body 5-7, podrobněji: *Léger*, body 7-12.

¹¹¹ Rozsudek ze dne 5. října 1994, *Voogd Vleesimport en -export*, C-151/93, Recueil, s. I-4915.

¹¹² *Kühne & Heitz*, body 9-11.

¹¹³ Pod celým názvem *College van Beroep voor het bedrijfsleven*, anglicky *Administrative High Court for Trade and Industry* rozhoduje o sporech plynoucích ze správního práva v sociálně-ekonomické oblasti. Viz *Judicial system* [online]. retschpraak.nl, [cit. 26. listopadu 2015]. Dostupné na <<https://www.rechtspraak.nl/English/Judicial-System/Special-Tribunals/Pages/default.aspx>>.

¹¹⁴ *Kühne & Heitz*, bod 15.

samotné nizozemské právo za určitých okolností umožňuje změnu konečného správního rozhodnutí, i když byly všechny dostupné opravné prostředky použity. Bezmyšlenkovitý postup by totiž podle něj vedl ke značnému oslabení právní jistoty ve státě. Připustil ovšem, že by mohly v případě Kühne & Heitz splněny podmínky pro připuštění výjimky z tohoto pravidla.¹¹⁵

Proto Soudnímu dvoru předložil otázku, zda je možné podle „[...] zásad[y] loajality Společenství podle článku 10 ES správnímu orgánu [uložit]¹¹⁶ povinnost přehodnotit konečné rozhodnutí tak, aby byl zajištěn plný účinek práva Společenství, které je nutno vykládat ve světle pozdějšího rozhodnutí o předběžné otázce“¹¹⁷.

Soudní dvůr rozhodl, že správní orgán takovou povinnost má, pokud jsou splněny tyto čtyři podmínky. Za první, správní orgán má dle vnitrostátního práva pravomoc předmětné rozhodnutí přezkoumat. Za druhé, toto rozhodnutí má charakter *rei judicatae*, protože o něm rozhodl národní soud poslední instance. Za třetí, tento soud ovšem rozhodl v rozporu s právem Společenství, aniž položil ve věci Soudnímu dvoru předběžnou otázku. A za čtvrté, dotčená osoba bez zbytečného odkladu namítala nový výklad Soudního dvora u dotyčného správního orgánu.¹¹⁸

V tomto bodě je ovšem třeba zdůraznit, že podle Soudního dvora, možnost tohoto nového přezkumu končí tam, kde by mohly být porušeny zájmy třetích osob.¹¹⁹ Jinými slovy „jsou-li splněny všechny čtyři vyjmenované podmínky, mají vnitrostátní orgány povinnost rozhodnutí *přezkoumat*. Pokud zároveň nejsou nepříznivě zasažena práva třetích osob, má pak orgán také povinnost rozhodnutí *přehodnotit*.“¹²⁰

2.4.2 Předložené negativní argumenty

Podobně jako nizozemský vrchní správní soud, postavila své stanovisko Productschap na tom, že připuštění povinnosti znovu rozhodnutí o věci v důsledku nově učiněného výkladu Soudního dvora není nereálné, ale z obav z právního zmatku, který by potom mohl následovat, se přiklonila k tomu, že stanovení takové povinnosti je zkrátka nepřijatelné.¹²¹

Nizozemská vláda měla podobný náhled na problematiku sporu, ale byla mnohem přísnější, protože dovolávajíc se národní procesní autonomie, ani žádnou výjimku pro

¹¹⁵ Kühne & Heitz, body 15-16.

¹¹⁶ Vloženo autorkou

¹¹⁷ Kühne & Heitz, bod 19.

¹¹⁸ Kühne & Heitz, bod 28.

¹¹⁹ Kühne & Heitz, bod 27.

¹²⁰ VRDLOVCOVÁ, Anna. Zpochybňování právní moci správních rozhodnutí českých orgánů ve světle práva ES. *Jurisprudence*, 2008, roč. XVII, č. 2, s. 6. Zvýraznění přidáno autorkou.

¹²¹ Léger, bod 31.

přezkum konečného správního rozhodnutí ve věci *Kühne & Heitz* nepřipustila.¹²² Francouzská vláda k tomu zase dodala, že stoprocentní zákonnost rozhodnutí musí neodvratně ustoupit zásadě právní jistoty a zásadě *rei judicatae*.¹²³ Také Komise se v tomto případě postavila proti zavedení povinnosti přezkumu.¹²⁴

Jelikož se přikláním k rozhodnutí Soudního dvora, nepokládám tyto postoje za opodstatněné, a to zejména vzhledem k tomu, že případné prolomení zásady *rei judicatae* je umožněno pouze ve striktně omezených případech.

2.4.3 Generální advokát versus Soudní dvůr

V jistém smyslu rozporuplným se jeví stanovisko generálního advokáta, zvláště když Soudní dvůr nereflekoval ve svém rozhodnutí jeho argumentaci, přestože došli ke stejnému závěru.¹²⁵

Generální advokát Léger a Soudní dvůr se shodli na nutnosti jednotného výkladu práva Společenství prostřednictvím judikatury Soudního dvora. Dále byli za jedno v tom, že relevance tohoto výkladu nastává již od účinnosti dotčené právního normy Společenství a ne až od okamžiku podání tohoto výkladu.¹²⁶

Léger se dále soustředil na princip přímé použitelnosti a přednosti práva Společenství, které působí tak, že jakákoli vnitrostátní norma, která je neslučitelná s komunitárním právem, musí zůstat neaplikovaná.¹²⁷ Podle Légera se tato problematika ve vztahu k použití pravidla *rei judicatae* objevila v případě *Larsy*¹²⁸, a její rozřešení převzal pro případ *Kühne & Heitz*, přestože sám uznal, že v této kauze v zásadě nejde o překážku věci rozsouzené, neboť dotčené rozhodnutí ještě nebylo konečné.¹²⁹ Prohlásil, že „zásada přednosti zakazuje vnitrostátnímu správnímu orgánu zamítnout žalobu určitého jednotlivce založenou na komunitárním právu z důvodu, že tato žaloba sleduje opětné zpochybnění předchozího rozhodnutí správního orgánu, které již nemělo být přezkoumáváno soudním rozhodnutím, přičemž nezáleží na tom, zda takové rozhodnutí je pravomocné či nikoliv“¹³⁰. Jak ovšem ukazuje Caranta, takový

---

¹²² Tamtéž, bod 32.

¹²³ Léger, bod 33.

¹²⁴ Tamtéž, bod 34.

¹²⁵ Na rozpory v argumentacích upozorňuje např. BŘÍZA: *Právní jistota ... - I. část*, s. 25, a CARANTA, Roberto. Case C-453/00, *Kühne & Heinz NV v. Produktschap Voor Pluimvee En Eieren*, Judgment of the Full Court of 13 January 2004. *Common Market Law Review*, 2005, roč. 42, č. 1, s. 183.

¹²⁶ Srov. *Kühne & Heitz*, body 21-22 a Léger, body 36-39.

¹²⁷ Léger, body 45-46.

¹²⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2001, *Gervais Larsy proti Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants*, C-118/00, Recueil, s. I-05063.

¹²⁹ Léger, body 59 a 66.

¹³⁰ Tamtéž, bod 66. Překlad převzat: BŘÍZA: *Právní jistota... - I. část*, s. 24.

úsudek bagatelizuje vyvažování principu účinné soudní ochrany a právní jistoty, ke kterému je nutné přistoupit v případě *Kühne & Heitz*.¹³¹

Národní správní orgány nebo soudy by se ale, podle Légera, neměly cítit být vtačeny do automatického rušení nebo změny pravomocných rozhodnutí, které se později ocitnou v rozporu s výkladem komunitárního práva. Naopak měly by tak činit pouze pokud to uznají za nutné.¹³²

Avšak Soudní dvůr se principu právní jistoty postavil čelem. V tomto rozhodnutí již přímo mluví o tom, že „právní jistota patří mezi obecné zásady uznávané v právu Společenství“¹³³. I když přímo nehovořil o zásadě *res judicata*, je vidět, že ani ona není komunitárnímu právu cizí.¹³⁴ Ani tuto zásadu ovšem neupřednostnil absolutně, a proto stanovil poměrně přísné podmínky, za kterých lze nový výklad práva Společenství uplatnit i u již konečných rozhodnutí. S tímto závěrem Soudního dvora nelze než souhlasit.

2.4.4 Doplnující diskuze a vazba k rozhodování národních soudů

Zatímco v případě *Köbler* mělo porušení povinnosti národního soudu podat předběžnou otázku dle článku 234 SES¹³⁵ za následek volání po odpovědnosti státu za škodu, takto chybným rozhodnutím způsobenou, v případě *Kühne & Heitz* takovéto zanedbání vedlo k povinnosti přezkoumání konečného rozhodnutí.¹³⁶ Připustíme-li výklad, že v rámci zkoumání splnění podmínek odpovědnosti bude fakticky napadené rozhodnutí znovu právně hodnoceno,¹³⁷ jde o jakýsi posun od nepřímého přezkoumání k přímému přezkoumání.

Komárek jde ve svých úvahách ještě dál. Vybízí profesora Köblera k činnosti a ukazuje na to, že se teoreticky vzato přes neúspěch získání finanční náhrady za neoprávněně neudělené zvláštní příplatky k těmto zvláštním příplatkům nakonec dostat může. Všechny podmínky k uložení povinnosti správnímu orgánu na přezkum konečného rozhodnutí totiž byly splněny. Rakouské správní právo zná možnost přezkumu správního rozhodnutí v podobě obnovy řízení, předmětné správní rozhodnutí bylo potvrzeno Nejvyšším správním soudem, potvrzující rozsudek byl založen na nesprávném výkladu práva Společenství, aniž by se

---

¹³¹ CARANTA: *Case C-453/00...*, s. 188.

¹³² Léger, bod 74.

¹³³ *Kühne & Heitz*, bod 24.

¹³⁴ Srov. případ *Eco Swiss*, kde *res judicata* byla posuzována jako obecná právní zásada všech členských států. Viz Léger, bod 48. Upozornění také podává BŘÍZA: *Právní jistota... - 1. část*, s. 19.

¹³⁵ Čl. 267 SFEU

¹³⁶ RUFFERT, Mathias. EuGH, 13. 1. 2004 — Rs. C-453/00 *Kühne & Heitz NV./ Productschap. Gemeinschaftsrechtliche Kriterien für eine Pflicht zur Rücknahme bestandskräftiger mitgliedstaatlicher Verwaltungsentscheidungen*. *JuristenZeitung*, 2004, roč. 59, č. 12, s. 621.

¹³⁷ Srov. výklad k případu *Köbler*, zejm. část 2.3.3

tohoto výkladu dožadoval u Soudního dvora. V poslední řadě je tedy nutné, aby pan Köbler neotálel obrátit se na správní orgán se svým nárokem znovu. Případ *Kühne & Heitz* tak může sloužit jako signál k tomu, aby se jedinci nebáli soudně nárokovat náhradu škody, i když mají malou šanci vyhrát, protože tento rozsudek jim může otevřít cestu ke správnímu orgánu, u kterého to všechno začalo.¹³⁸

Silnou kritiku vůči tvrzením Soudního dvora přinesl Šejvl.¹³⁹ V první řadě upozorňuje na skutečnost, že v souladu s některými právními řády, *res judicata* nastává, přestože právní otázka ve věci byla posouzena chybně.¹⁴⁰ Podivuje se tedy, proč by tomu mělo být jinak, pokud by se nesprávnost takové právní kvalifikace objevila až na bázi pozdějšího soudního výkladu dotčené normy. Jestliže bychom přijali tezi, že „[...] interpretace [je] dáváním významu textu, [...] [a je] vlastně i vytvářením normy“¹⁴¹, pak je rozhodnutí Soudního dvora v rozporu se zásadou zákazu retroaktivity. Takové zpětné působení Soudním dvorem dotvořené normy by mohlo tudíž ohrozit princip spolupráce soudů v Evropské unii.¹⁴² Šejvl to ale celé uzavírá tím, že díky stanoveným podmínkám jde o „víceméně úspěšný pokus o vyvážení principu efektivity práva ES a respektu k němu a principu právní jistoty, jehož výrazem je i zásada *rei judicatae*“¹⁴³.

Podíváme-li se na podmínky vzniku povinnosti k přezkoumání pravomocného rozhodnutí, lze shledat, že důležitým faktorem odlišujícím rozhodnutí *Kühne & Heitz* od rozhodnutí ve věci *Eco Swiss*, je využití všech dostupných opravných prostředků. V případě *Eco Swiss* totiž povinnost přezkoumat konečné rozhodnutí, které bylo založeno na nesprávném výkladu práva Společenství, stanovena nebyla. S nadsázkou by se dalo říci, že šlo o jakýsi trest za nečinnost společnosti *Eco Swiss*, protože včas nedbala o své nároky.¹⁴⁴

Na závěr je třeba připomenout, že ačkoliv rozhodnutí ve věci *Kühne & Heitz* ukládá povinnost k přezkumu správnímu orgánu, jedná se o přezkum pravomocného rozhodnutí národního soudu, které se v důsledku nesprávné aplikace komunitárního práva, ocitlo v rozporu s právem Společenství.¹⁴⁵

---

¹³⁸ KOMÁREK: „Velký hybatel“..., s. 512.

¹³⁹ ŠEJVL, Michal. Aplikace práva ES národními soudy a *res judicata*. *Právník*, 2008, roč. CXLVII, č. 7, s. 715.

¹⁴⁰ Šejvl zde odkazuje příkladmo na francouzské a české právo. Dále např. DRÁPAL: *Občanský soudní řád...*, s. 1097: „Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek [...], který byl předmětem původního řízení, posouzen po právní stránce.“

¹⁴¹ ŠEJVL, *Aplikace práva...*, s. 715. Slova v hranatých závorkách přidána autorkou

¹⁴² Tamtéž, s. 715-716.

¹⁴³ Tamtéž, s. 716.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 716-717.

¹⁴⁵ BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnání z rajské zahrady...*, s. 12.

Význam případu *Kühne & Heitz* ve vztahu k aplikaci práva EU národními soudy spatřuji zejména v tom, že pokud se použití národních procesních pravidel v případech s prvkem unijního práva bude dít rozumnou cestou, jak tomu bylo v tomto případě, může se zároveň vyhovět potřebě prosazení práva EU a zároveň potřebě zachovat právní jistotu.¹⁴⁶ Platí-li tento úsudek pro rozhodování správních orgánů, tím spíše by měl platit pro rozhodování národních soudů. Aplikovatelnost rozhodnutí *Kühne & Heitz* i pro národní soudy připouští také Bříza¹⁴⁷.

Vzhledem k výše uvedeným podmínkám pro vznik odpovědnosti státu za škodu způsobenou konečným rozhodnutím soudu v případě *Köbler*¹⁴⁸, se přikláním k tomu, že nárokování škody by v tomto případě bylo značně nejisté. Kdybychom připustili, že došlo k porušení normy přiznávající právo jednotlivci v podobě nesprávného výkladu komunitárního práva, který byl uveden na pravou míru Soudním dvorem později, a příčinnou souvislost mezi tímto porušením a vzniklou škodou, v tomto případě v podobě neobdržených vývozních výhrad, neshledávám v postupu nizozemských orgánů dostatečnou závažnost a zjevný způsob tohoto porušení. Pokud Soudní dvůr v případě *Köbler* nepoložení předběžné otázky nepovažoval za zjevné porušení práva Společenství, tím spíše by neměl vyvozovat jiný závěr v případě *Kühne & Heitz*. Navíc lze dle mého názoru považovat dané jednání národního soudu poslední instance za omluvitelné, když měl za to, že daná otázka je mu jasná, ačkoliv se později ukázalo, že je třeba tuto otázku vykládat jinak.

---

¹⁴⁶ Srov. CARANTA: *Case C-224/01*, s. 188.

¹⁴⁷ BŘÍZA: *Právní jistota... - 2.část*, s. 21.

¹⁴⁸ Srov. výklad v části 2.3

2.5 *Kapferer*¹⁴⁹ – výhra nebo nic

V následující části bude ukázáno, jak se k otázce, zda mají podmínky případu *Kühne & Heitz* určovat povinnost přezkumu nejenom správním orgánům, ale také národním soudům, postavil sám Soudní dvůr.

2.5.1 Stručný přehled průběhu řízení

Případ paní Kapferer spadá do oblasti spotřebitelského práva. V roce 2000 její jméno byl doručen dopis na její jméno od společnosti Schlank & Schick GmbH, jehož obsahem byla informace o udělení výhry ve výši v přepočtu přibližně 105 tisíc Kč¹⁵⁰, jejíž získání bylo podmíněno učiněním objednávky. Paní Kapferer řádně vyplněnou objednávku odeslala zpět a vyčkávala výhru. Žádné finanční prostředky ale nepřicházely, proto se paní Kapferer obrátila na rakouský soud. Společnost Schlank & Schick namítala platnost právního vztahu mezi ní a žalobkyní, protože tvrdila, že paní Kapferer žádnou objednávku společnosti Schlank & Schick nikdy nezaslala. Rakouský soud potvrdil existenci smluvního závazku mezi stranami, avšak neuznal existenci nároku na výhru. Kromě toho byla společností Schlank & Schick před rakouským soudem prvního stupně namítána nepřislušnost soudu, a to z důvodu, že příslušné nařízení¹⁵¹ určující příslušnost soudů, se na tento případ nevztahuje. Tato námitka byla zamítnuta.¹⁵²

Následovalo odvolací řízení, v němž byla předložena předběžná otázka Soudnímu dvoru. V tomto řízení již společnost Schlank & Schick toto rozhodnutí o její námitce ohledně nepřislušnosti soudu nenamítala, protože byla toho mínění, že taková skutečnost není na újmu jejího právního postavení v řízení.¹⁵³ Rozsudek se tedy co do výroku o příslušnosti soudu stal pravomocným.

Jelikož tento odvolací soud měl pochybnosti o správnosti aplikování příslušné normy Společenství v tomto rozsudku, hledal u Soudního dvora odpověď na otázku, zda se podmínky stanovené v případě *Kühne & Heitz* vztahují také na něj a zda tedy může i soud mít

---

¹⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora e dne 16. března 2006, *Rosmarie Kapferer v Schlank & Schick GmbH*, C-234/04, Sb. rozh. s. I-02585. Dále jen *Kapferer*.

¹⁵⁰ Částka 3906,16 EUR. *Kapferer*, bod 9. *Kurz eura – 1 EUR = 27,036 Kč*, kurzy.cz, [cit. 10. listopadu 2015]. Dostupné na: <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/kurzy.asp?a=X&mena1=EUR&mena2=CZK&c=3906&d=10.11.2015&convert=P%F8eve%EF+m%ECnu>>.

¹⁵¹ Čl. 15 a 16 nařízení č. 44/2001, jejich úplné znění viz *Kapferer*, body 3-4.

¹⁵² *Kapferer*, body 9-13.

¹⁵³ *Kapferer*, body 14-15.

povinnost v souladu se zásadou spolupráce vyplývající z čl. 10 SES pravomocné rozhodnutí národního soudu přezkoumat.¹⁵⁴

Soudní dvůr, následující stanovisko generálního advokáta¹⁵⁵, znovu zopakoval důležitost ctění zásady *res judicata* nejen v právních řádech členských států, ale také v právním řádu samotného Společenství.¹⁵⁶ Dále odkázal na princip rozhodnutí *Eco Swiss*, který nepožaduje prolomení národním právem přiznané zásady překážky věci rozsouzené za účelem nápravy rozhodnutí, které je v rozporu s právem Společenství. Celé rozhodnutí uzavřel tím, že ačkoliv by bylo možné připustit převzetí zásad z rozhodnutí Kühne & Heitz na rozhodování soudů, nejsou podmínky tohoto rozsudku v probíhajícím řízení naplněny.¹⁵⁷ Na rozdíl od generálního advokáta¹⁵⁸ si ale Soudní dvůr vystačil s tím, že není naplněna podmínka existence pravomoci¹⁵⁹ k přezkoumání předmětného rozhodnutí.¹⁶⁰

Z těchto důvodů Soudní dvůr vyvodil, že princip spolupráce dle čl. 10 SES po národním soudu nevyžaduje, aby neaplikoval národní právo za účelem přezkumu rozhodnutí, které se jeví v rozporu s právem Společenství.¹⁶¹

Je ovšem namístě zdůraznit, že aplikaci případu *Kühne & Heitz* pro rozhodování soudů zcela nevyloučil, naopak takové právní hodnocení nepřímo připustil.

2.5.2 Východiska případu *Kapferer*

Na podporu argumentu popírajícího přenos výkladu učiněného ve věci *Kühne & Heitz*, který stanoví povinnost správních orgánů k přezkumu pravomocných rozhodnutí za určitých podmínek, na uložení této povinnosti také na soudy, vyzvednul generální advokát důležitost odlišování rozhodnutí správních od soudních. Doslova mluvil o „jiné povaze a dosahu“ soudních rozhodnutí v porovnání s rozhodnutími správními.¹⁶² O odlišnostech správního a soudního pojednává také Ruffert, který upozorňuje zejména na roli soudů, která spočívá v udržování právní jistoty, ochrany dobré víry a zabezpečování řádného soudnictví ve státě.¹⁶³

---

¹⁵⁴ *Kapferer*, body 16-18.

¹⁵⁵ Srov. zejm. Stanovisko generálního advokáta Tizzana ve věci *Kapferer*, ze dne 10. listopadu 2005, body 21-34. Dále jen *Tizzan*.

¹⁵⁶ Zde se Soudní dvůr odkazuje na rozhodnutí ve věci *Köbler*. Srov. rozsudek bod 20

¹⁵⁷ *Kapferer*, body 21-23

¹⁵⁸ Generální advokát totiž zevrubně osvětluje nesplnění všech čtyř podmínek stanovených v případě *Köbler*. Viz *Tizzan*, body 29-33.

¹⁵⁹ Soudní dvůr tedy pravděpodobně odvodil, že nejsou splněny žádné z podmínek pro obnovu řízení dle rakouského občanského řádu. Viz úplné znění příslušných ustanovení *Kapferer*, body 7 a 8.

¹⁶⁰ *Kapferer*, bod 23.

¹⁶¹ *Kapferer*, bod 24.

¹⁶² *Tizzan*, bod 25.

¹⁶³ RUFFERT, Mathias. *Europarecht, Fall Kapferer. JuristenZeitung*, 2006, roč. 61, č. 18, s. 905.

Ač se to může zdát jasné, otázka stále zůstává nezodpovězena. Jak Soudní dvůr, tak generální advokát opačný přístup totiž připustili. Bylo tedy jejich „šťěstím“, že za daných okolností v případě *Kapferer* nebyly podmínky stanovené v případě *Kühne & Heitz* splněny.

Mohu ale souhlasit s tím, jak podotýká Groussot a Minssen, že rozhodnutí ve věci *Kapferer* potvrzuje to, že má-li být překážka věci rozsouzené konečných soudních rozhodnutí narušena, musí k tomu být vždy velmi závažné důvody a musí jít o případy velmi vzácné.¹⁶⁴ Jedním z takových případů bude rozhodnutí ve věci *Lucchini*¹⁶⁵, o kterém bude pojednáno podrobně později.

Co se týče možného alternativního postupu, mohl být účastníky použit postup odpovědnosti státu za škodu? Vzhledem k tomu, že případ nebyl ještě zcela ukončen a v prvním stupni před rakouským soudem soud paní Kapferer výhru nepřisoudil, nemohla ani vzniknout škoda a tudíž za daných okolností se nemohla ani paní Kapferer touto cestou vydat. Navíc lze těžko posoudit, zda by právě v jejím případě mohla být namítána špatná aplikace práva Společenství v rozhodnutí, neboť jádro problému spatřuji spíše v posouzení příslušnosti soudu, u něž by nesprávná aplikace svědčila spíše ve prospěch společnosti Schlank & Schick, jenže ta je zase v tomto bodě řízení vítězkou a ani jí tedy nevznikla žádná škoda. Vydat se cestou nárokování náhrady škody po státu způsobenou nesprávným použitím práva Společenství tedy v tomto stadiu řízení nebylo možné.

Na základě výše uvedeného rozboru již nebude dále pojednáváno o rozhodnutích Soudního dvora, které sice svým obsahem řeší otázku překážky věci rozsouzené, avšak svým způsobem pouze doplňují podmínky stanovené v případě *Kühne & Heitz* ve vztahu ke správnému rozhodování, což není předmětem této práce.¹⁶⁶

---

¹⁶⁴ GROUSSOT, Xavier, MINSEN, Timo. Res Judicata in the Court of Justice Case-Law: Balancing Legal Certainty with Legality? *European Constitutional Law Review*, 2007, roč. 4, č. 3, s. 408-409.

¹⁶⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato v Lucchini SpA*, C-119/05, Sb. rozh. s. I-06199.

¹⁶⁶ Příkladem lze uvést Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, *Willy Kempter KG v Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, C-2/06, Sb. rozh. s. I-00411, ve kterém Soudní dvůr vzhledem k podmínce *Kühne & Heitz* podání opravných prostředků doplnil, že v rámci opravného prostředku se účastník nemusí práva Společenství přímo dovolávat, a dále pak stanovil, že komunitární právo nestanoví žádnou konkrétní lhůtu k podání žádosti o přezkum konečného správního rozhodnutí a ponechává takovou věc národní procesní autonomii.

2.6 *Lucchini*¹⁶⁷ - aneb hon na státní podporu

2.6.1 Fakta a rozhodnutí případu

Tento případ patří, se svými skutkovými okolnostmi i právními předpisy v pozadí, k těm složitějším.

Oblast udělování státních podpor poskytovaných v hutnictví patřila v rámci Evropského společenství uhlía oceli¹⁶⁸ patřila k oblastem, ve kterých měly členské státy omezené možnosti rozhodování. Itálie, jakožto jeden z členů, byla podrobena schvalovacímu režimu Komise, kdy poskytnutí podpory bylo možné pouze za předpokladu souhlasného rozhodnutí Komise.¹⁶⁹ Zánik ESUO v červenci 2002 nehraje ve vztahu k případu významnou roli, neboť na posuzování udělování státních podpor se nadále vztahovala obdobná pravidla upravená ve Smlouvě o založení Evropského společenství.¹⁷⁰

Společnost *Lucchini* požádala příslušné italské orgány v listopadu 1985 o udělení podpory pro inovaci svého ocelářského aparátu. Protože zde zatím neexistovalo rozhodnutí Komise a bylo třeba rozhodnout o poskytnutí podpory na základě třetího kodexu¹⁷¹ do konce roku 1988, udělily italské orgány podporu prozatímně s tím, že ke konečnému rozhodnutí je třeba, aby svůj souhlas projevila dodatečně i Komise. V dubnu 1989 podala společnost *Lucchini* u občanskoprávního soudu žalobu na vyplacení prozatímně udělené podpory. V červnu 1990 vydala Komise rozhodnutí¹⁷², které prohlásilo dané poskytnutí státní podpory za neslučitelné se společným trhem. Italský soud, nezohledňující předpisy ESUO ani rozhodnutí Komise ani z moci úřední, když na ně nebyl odkázán ani účastníky řízení, rozhodl v červenci 1991 ve prospěch společnosti *Lucchini*, tedy, že je zde nárok na vyplacení podpory. Následně došlo k odvolacímu řízení, ve kterém bylo původní rozhodnutí potvrzeno, a nový rozsudek nabyl právní moci v únoru 1995.¹⁷³

O rok později dokonce došlo k exekuci, ve které byla zabavována služební vozidla příslušného italského ministerstva¹⁷⁴. Na základě toho nařídilo v březnu 1996 postižené ministerstvo vyplacení přiznané podpory s výhradou jejího zrušení „v případě, že orgán Společenství vydá nepříznivé rozhodnutí o platnosti poskytnutí nebo vyplacení uvedených

¹⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato v Lucchini SpA*, C-119/05, Sb. rozh. s. I-06199. Dále jen *Lucchini*.

¹⁶⁸ Dále jen ESUO

¹⁶⁹ Srov. zejm. čl. 8/1 druhého kodexu a čl. 6 třetího kodexu. Viz *Lucchini*, body 6 a 10.

¹⁷⁰ Srov. čl. 87 až 89 (bývalé čl. 92 až 94) SES.

¹⁷¹ *Lucchini*, bod 7.

¹⁷² *Lucchini*, bod 23.

¹⁷³ *Lucchini*, body 17-29.

¹⁷⁴ Přesný název instituce i v italštině viz *Lucchini*, bod 2.

podpor¹⁷⁵. Proti tomuto kroku ostře vystoupila Komise, když ve svém stanovisku¹⁷⁶ prohlásila vyplacení podpory za jednání porušující komunitární právo a vyzvala italské orgány k zabezpečení jejich navrácení. Do čtyř dnů příslušné ministerstvo vydalo nové nařízení¹⁷⁷ vyžadující navrácení vyplacené částky.

V širší souvislosti lze podotknout také to, že nařízením italského ministerstva o vrácení vyplacených podpor, kterým se reagovalo na stanovisko Komise napravující stav neoprávněně vyplacených podpor, se Itálie takticky vyhnula možnému přímému řízení před Soudním dvorem. Svou nečinností by se rázem mohla ocitnout v jakémsi „evropském exekučním řízení“ dle čl. 88 SES¹⁷⁸.

Společnost *Lucchini*, nesouhlasící s postupem, se znovu obrátila na soud. V první instanci bylo opět potvrzeno postavení ocelářské společnosti s ohledem na existující právní moc rozsudku občanskoprávního soudu z roku 1995. Tentokrát ovšem následovalo opravné řízení, v jehož rámci byl konstatován rozpor mezi tímto rozsudkem a rozhodnutím Komise z roku 1990 a v říjnu 2004 byly položeny předběžné otázky Soudnímu dvoru.¹⁷⁹

Z našeho pohledu jádro problému spočívá v určení, zda rozhodnutí vnitrostátního soudu, které je nedotknutelné z důvodu překážky věci rozsouzené, „může být překážkou pro výkon výlučné pravomoci Komise posuzovat slučitelnost státní podpory s právem Společenství“¹⁸⁰.

Ve svém rozhodnutí se Soudní dvůr věnuje především rozdělení pravomocí mezi vnitrostátní soudy a Komisi. Postačí nám jeho konstatování, že „posouzení slučitelnosti podpor [...] se společným trhem spadá do výlučné pravomoci Komise, jejíž činnost je přezkoumatelná soudem Společenství“¹⁸¹. Tento argument se stal stěžejním pro přistoupení k prolomení zásady *rei judicatae*. Je nutné, aby vnitrostátní pravidlo překážky věci rozsouzené ustoupilo před právem Společenství z důvodu zásady přednosti, zvláště když je tady rozhodnutí Komise, které je vydané v rámci její výlučné pravomoci, které určuje neslučitelnost udělení státní podpory se společným trhem, a které se samo stalo pravomocným.¹⁸²

---

¹⁷⁵ *Lucchini*, bod 31.

¹⁷⁶ *Lucchini*, bod 34.

¹⁷⁷ *Lucchini*, bod 35.

¹⁷⁸ Více k řízení o podporách proti členským státům viz TICHÝ: *Evropské právo*, s. 295.

¹⁷⁹ *Lucchini*, body 30-40.

¹⁸⁰ Stanovisko generálního advokáta Geelhoeda ve věci *Lucchini*, ze dne 14. září 2006 (*dále jen Geelhoed*), bod 1.

¹⁸¹ *Lucchini*, bod 52.

¹⁸² *Lucchini*, body 59-63

2.6.2 Použité argumenty v řízení před Soudním dvorem

Vzhledem ke strohému odůvodnění rozsudku se jeví jako vhodné uvést postoje účastníků řízení, které dopomohou k lepšímu pochopení souvislostí a okolností vydaného rozhodnutí.

Proti vrácení státní podpory a pro zachování zásady *rei judicatae* v případě italského rozsudku se kromě žalobkyně, společnosti *Lucchini*, vyjádřila také česká vláda. Dovolávajíc se předchozí judikatury Soudního dvora¹⁸³ měli za to, že pravomocné rozhodnutí o poskytnutí podpory musí převážet nad zájmem Společenství.¹⁸⁴ Generální advokát reagoval zcela odlišně. Odkazovaná předchozí judikatura totiž nesouvisela s výkonem pravomoci Společenství, čímž vlastně implicitně naznačil, že zde naopak zájem Společenství převažuje.¹⁸⁵

Česká vláda svou argumentaci dále podpořila upozorněním na čl. 14 odst. 1 nařízení (ES) č. 659/1999, podle kterého Komise nemůže vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Společenství, kterou zde předsatvuje překážka věci rozsouzené. *Lucchini* navíc označila *rei judicatae* za „vyšší právní zásadu“ než rozhodovací kompetenci Komise v oblasti státních podpor.¹⁸⁶

Ostatní účastníci se k problému stavěli opačně. Italská vláda argumentovala tím, že o zásah do principu *rei judicate* vůbec nejde, neboť zde není splněna podmínka téhož právního základu, a to ze dvou důvodů. Jednak zdůraznila odlišnosti správního a občanského soudního řízení a dále poukázala na to, že předmětné rozhodnutí nevzalo v potaz právo Společenství. Mimoto odmítla též aplikování principu legitimního očekávání společnosti *Lucchini*, neboť se předpokládá, že takováto ocelářská společnost o nutnosti souhlasného rozhodnutí Komise s udělením státních podpor ví, obzvlášť když sama společnost mohla rozhodnutí Komise napadnout žalobou.¹⁸⁷

Nizozemská vláda zase upozornilo na možnost odchýlení se od dodržení principu *rei judicatae* v případě výjimečné situace, která v daném případě jednoznačně nastala. Předmětné soudní rozhodnutí totiž zasáhlo do výlučné pravomoci Komise, navíc dřívější rozhodnutí Komise předurčilo jeho nesoulad s právem Společenství a „vnitrostátní soud a účastníci původního řízení věděli nebo mohli vědět, že podpora již byla prohlášena za neslučitelnou se společným trhem“¹⁸⁸. Nezhledněním těchto faktů by dle nizozemské vlády došlo k zničení

---

¹⁸³ Jedná se o případy *Eco Swiss, Köbler, Kühne & Heitz a Kapferer*

¹⁸⁴ *Geelhoed*, bod 17.

¹⁸⁵ *Geelhoed*, body 38-44.

¹⁸⁶ *Geelhoed*, body 21.

¹⁸⁷ *Geelhoed*, body 22-24.

¹⁸⁸ *Geelhoed*, bod 26.

„užitečného účinku“ práva Společenství v rámci režimu udělování a navracení státních podpor.¹⁸⁹

Další důvod podporující nemožnost upřednostnění pravomocného vnitrostátního soudního rozhodnutí uvedla Komise. Vyzdvihla rozdílnost síly protichůdných rozhodnutí ve věci. Jelikož podle práva Společenství v případě státních podpor platila pro členské státy informační povinnost ohledně zamýšlených poskytnutí podpor a nutnost vyčkání rozhodnutí Komise, které navíc v tomto případě bylo zapovězující, nemohlo mít pozdější rozhodnutí italského soudu žádný efekt a označila tak toto rozhodnutí za nicotné. Naopak rozhodnutí evropské úrovně se stalo nepopíratelným a pro Itálii závazným.¹⁹⁰

Konečně i sám generální advokát, Geelhoed, se posouzení působení překážky věci rozhodnuté ve vztahu mezi vnitrostátním soudním rozhodnutím a porušením práva Společenství zevrubně věnoval. V první řadě uznal důležitost zásady *rei judicatae* a zopakoval, že zásada je uznávána nejen členskými státy, ale též samotným právem Společenství. Nicméně ani tuto zásadu nelze aplikovat zcela bezvýhradně a ve výjimečných případech je třeba, aby tato zásada jaksi kapitulovala, když se objeví významnější právní zájmy, což se stalo, když dané italské rozhodnutí nezohlednilo výlučnou pravomoc Komise ve věci. Dále upozornil, kromě pochybení italských orgánů při nezohlednění zamítavého rozhodnutí Komise, na pochybné jednání samotné společnosti *Lucchini*, která si minimálně musela být vědoma toho, že italské orgány měly povinnost vyčkat na schválení podpor ze strany Komise, a která pravděpodobně „hledala nejslabší článek v řetězci všech soudů, které se mohly vyslovit k legalitě podpory“¹⁹¹. Nakonec se Geelhoed vyslovil k neotřesitelnosti působení *rei judicatae* v tomto případě tak, že právní moc rozsudku, který vychází pouze z národních předpisů a kde je právo Společenství zjevně opomenuto, nemůže zkrátka překážet výkonu pravomoci Komise, která jí v dané oblasti byla svěřena.¹⁹²

2.6.3 Vytratila se ochrana zásady *rei judicatae*?

Nejprve se zaměřím na to, zda lze po tomto rozhodnutí Soudního dvora mluvit o unijní ochraně zásady *rei judicatae*. Jelikož rozhodnutí jasně prosadilo princip přednosti práva EU, mohlo by se na první pohled zdát, že jakmile se dostane vnitrostátní pravomocné soudní rozhodnutí do konfliktu s právem EU, musí princip překážky věci rozsouzené automaticky ustoupit. To by znamenalo výrazný posun v úvahách Soudního dvora.

---

¹⁸⁹ *Geelhoed*, body 25-26.

¹⁹⁰ *Geelhoed*, body 27- 35.

¹⁹¹ *Geelhoed*, bod 68.

¹⁹² *Geelhoed*, body 36-37; 46-48 ; 65-74.

Je až s podivem, jak stručně Soudní dvůr odůvodnil svoje rozhodnutí, při kterém např. prakticky nezohlednil pádné argumenty zúčastněných vlád a omezil se na pouhé konstatování prolomení zásady *rei judicatae* ve prospěch vykonání pravomoci orgánu Společenství. Podle Šejvly je pravděpodobné, že se Soudní dvůr ve skutečnosti chtěl spíše vyjádřit v tom smyslu, že vnitrostátní orgány mají vykládat tento princip euro-konformně, tedy, aby princip *rei judicatae* nebyl vykládán bez možnosti výjimky ve vztahu k uplatnění práva Společenství.¹⁹³ Učiníme-li v tomto smyslu výjimku z pravidla, nelze mluvit ani o rozporu s obecnými zásadami práva Společenství ve smyslu argumentace české vlády.

Ostatně nemožnost absolutního chápání tohoto principu vyjádřil i generální advokát, jak již bylo řečeno výše. Na základě toho dospěl k totožnému závěru jako Soudní dvůr, a to, že jde o konflikt pravomoci Společenství a členských států a že zde musí být upřednostněno právo Společenství. Nicméně tato argumentace se nezdá být pro svou strohost a možné budoucí použití případu *Lucchini* při řízeních před soudy členských států uspokojující.¹⁹⁴

Na podporu Komise je na místě uvést, že šlo právě o její rozhodnutí, které požívalo pozici *rei judicatae*. To nelze namítat a ani Itálie ani samotná společnost *Lucchini* toto rozhodnutí nenamítala. Tento poznatek vede mimo jiné k tomu, že právě konečnost rozhodnutí Komise namítající slučitelnost podpor se společným trhem zabraňuje opětovné otvírání řízení před italskými soudy. Konečné rozhodnutí Komise a *contrario* musí být v tomto případě chráněno před možným zneužitím procesního práva.¹⁹⁵

Lze jen souhlasit s tím, že Soudní dvůr pochybil například tím, že nedostatečně odlišil případ *Lucchini* od ostatních dříve judikovaných případů. Tento nedostatek pak vede k otázce, zda rozsudek doplňuje či naopak nahrazuje předchozí judikaturu. Tato neurčitost vyvolala řadu diskuzí.

Že je možné vidět rozsudek ve věci *Lucchini* ve dvou rovinách, uvádí například Biondi. Případ *Lucchini* pro svou zvláštnost právního kontextu i zvláštnost konkrétního sporu odpovídá použití tohoto případu nejlépe pro oblast státních podpor. Nicméně s ohledem na vyzdvižení institutu nadřazenosti práva Společenství v tomto rozsudku by mohlo dojít k následování tohoto rozhodnutí i v ostatních oblastech.¹⁹⁶

---

¹⁹³ ŠEJVL: *Aplikace práva...*, s. 719-720.

¹⁹⁴ KOMÁREK, Jan. Soudní dvůr ES – červen a červenec 2007. *Soudní rozhledy*, 2007, roč. 13, č. 9, s. 365 – 370.

¹⁹⁵ BIONDI, Andrea. Case C-119/05, Ministero Dell'Industria, Del Commercio e Dell'Artigianato v. Lucchini SpA, Formerly Lucchini Siderurgica SpA, Judgment of the Court of Justice (Grand Chamber) of 18 July 2007, 2007 ECR] I-6199. *Common Market Law Review*, 2008, roč. 45, č. 5, s. 1466

¹⁹⁶ BIONDI: *Case C-119/05...*, s. 1467.

Mám ale za to, že pro skutkové zvláštnosti případu není vhodné považovat tento rozsudek za rozhodnutí rušící postoje Soudního dvora vyjádřené ve dřívější judikatuře.¹⁹⁷ Což ostatně odpovídá možnému čtverému odlišení od předchozí judikatury podle Šejvla.

V první řadě jde o neaktivitu účastníka sporu. Společnost *Lucchini* totiž měla možnost se proti vydanému rozhodnutí Komise bránit, ale neučinila tak. Ve věcech *Eco Swiss* byla situace podobná, protože strany sporu také nevyužili možnosti, které jim k uplatnění nároku plynoucího z práva EU vnitrostátní právo poskytovalo. Jejich postavení však bylo zcela protikladné, neboť žádali prolomení zásady *rei judicatae* ve jménu prosazení svého nároku, zatímco *Lucchini* trvala na jeho udržení.¹⁹⁸

Druhé možné rozlišení je založené na dělbě pravomocí mezi orgány Společenství a členských států. Na rozdíl od předchozích kauz, šlo v případě *Lucchini* o výlučnou pravomoc Komise. S tím souvisí i další přijatelné odlišení neexistence ohledu na časově předcházející rozhodnutí Komise v rozhodnutí soudů členských států. Takovýto despekt k rozhodnutí Komise se podle všeho v předchozí judikatuře Soudního dvora až do případu *Lucchini* neobjevil. Obě zmíněná východiska odlišování ovšem nejsou zcela přesná, neboť italské soudy při svém rozhodování právo Společenství zcela pominuly, navíc přímo nerozhodovaly o slučitelnosti státní podpory se společným trhem, čili v podstatě přímo do výlučné pravomoci Komise nezasáhli.¹⁹⁹

Poslední případ distinkce se zdá být nejvíce relevantní. Spočívá ve specifčnosti sféry upravující pravidla státní podpory.²⁰⁰ Tato specifčnost byla mimo jiné nepřímou vyjádřena i v případě *Alcan*²⁰¹. Soudní dvůr zde rozhodl, že pochybení státních orgánů požadovat nenáležitě poskytnutou podporu zpět, spočívající v pozdním uplatnění tohoto nároku, nemůže bránit zájmu Společenství nad jejím vrácením, protože dotčená komunitární ustanovení by pozbyla své efektivity, respektive svého smyslu a účelu.²⁰² Znamená to tedy, že aplikace případu *Lucchini* by se měla týkat pouze oblasti státních podpor.

Kromě řečeného se ovšem objevují ve vztahu k *rei judicatae* i jiné názory. Bobek například kritizuje již od vydání rozhodnutí *Kühne & Heitz*, že „rozhodnutí vnitrostátního soudu, které je v rozporu s právem Společenství, z pohledu Soudního dvora [...] žádnou

---

¹⁹⁷ Např. viz tento postoj zde: VRDLOVCOVÁ: *Zpochybňování...*, s. 10-12.

¹⁹⁸ ŠEJVL: *Aplikace práva...*, s. 722-723.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 724-728.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 725-726.

²⁰¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997, *Land Rheinland-Pfalz v Alcan Deutschland GmbH*, C-24/95, Recueil s. I-01591. Dále jen *Alcan*.

²⁰² *Alcan*, bod 37.

stabilitu věci rozsouzené nepožívá²⁰³. Podle něj tento rozsudek tuto tezi jen potvrdil. Navíc zdůrazňuje, že Soudní dvůr pomíjí fakt, že se jedná o střet dvou na stejné úrovni postavených principů, jimiž jsou princip právní jistoty a princip přímé účinnosti práva Společenství a posuzuje tento konflikt jako konflikt dvou právních řádů: práva členského státu a práva Společenství.²⁰⁴

V určitém ohledu s tím lze souhlasit, zvláště když v rozhodnutí chybí vypořádání se s postavením autonomního národního procesního režimu a jeho omezením zejména v podobě zásady efektivity. Jinými slovy Soudní dvůr nepropracoval své odůvodnění v tom smyslu, zda může italské procesní pravidlo zakotvující nezměnitelnost dotčeného rozhodnutí představovat nadměrné ztížení k provedení práva Společenství. V tomto případě se stroze obrací na princip přednosti práva Společenství bez dalšího.

Narazit lze i na pohledy, které zcela vyvracejí, že by o prolomení zásady *rei judicatae* vůbec šlo. Jde především o již výše uvedené právní posouzení italské vlády v řízení o předběžné otázce, podle které právní základ rozhodnutí italského civilního soudu a rozhodování v novém, tentokrát ve správním řízení soudním, činí obě rozhodnutí odlišnými, a tudíž mezi nimi nemůže vzniknout problém překážky věci rozsouzené.

Konečně se, vyskytují také návrhy na zcela alternativní řešení případu *Lucchini* cestou uplatnění odpovědnosti státu za škodu, o kterých bude pojednáno níže.

Jaký závěr však lze činit o ochraně principu překážky věci rozsouzené na evropské úrovni?

Osobně se nejvíce kloním k argumentaci nizozemské vlády, podle které by došlo postupem upřednostnění působení zásady *rei judicatae* u vnitrostátního soudního rozhodnutí k vymizení „užitečného účinku“ ustanovení týkajících se přidělování státních podpor, ve kterém má Komise výsostné postavení v dohledu nad transparentností podpor tak, aby nedocházelo k narušování hospodářské soutěže.²⁰⁵ Tento užitečný účinek může představovat chápání smyslu a účelu legislativy Společenství.

Dovolím si proto paralelu s pravidlem soukromého práva o neplatnosti právního jednání, podle kterého „rozpor právního jednání se zákonem sám o sobě ještě nepůsobí jeho neplatnost. [...] je nutné, aby smysl a účel zákona kterému se toto jednání přičí, neplatnost

---

²⁰³ BOBEK, Michal. *Res iudicata? Tak s tím se běžte vyfotit...* [online]. jinepravo.blogspot.cz, 19. července 2007 [cit. 18. září 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2007/07/res-iudicata-tak-s-tm-se-bte-vyfotit.html>>.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Článek 87 SES a následující.

vyžadoval.²⁰⁶ Jakási „neplatnost“ vnitrostátního soudního rozhodnutí tu nastává, neboť se dostalo do rozporu s rozhodnutím Komise, tedy i do konfliktu s komunitárním právem, jehož smyslem a účelem bylo, aby konečné rozhodnutí o státních podporách měla v rukou Komise.

Vždyť jednání společnosti *Lucchini*, jak již zmíněno výše, nebylo zcela čestné. Podle motto "za vším hledej peníze" ocelářská společnost zcela logicky nechtěla přijít o v přepočtu více než 8,4 miliónů Kč.²⁰⁷ Jestliže však Komise, v rámci pravomoci k tomu ji svěřené, dospěla k závěru, že poskytnutí podpory v tomto případě není slučitelné se společným trhem, tedy je pravděpodobně takové povahy, že by mohlo narušit hospodářskou soutěž, je na místě učinit výjimku z pravidla a zachovat tedy v tomto případě vyšší zájem Společenství nad v tomto případě chatrným legitimním očekáváním ve stálost vnitrostátního soudního rozhodnutí.

Přestože tedy Soudní dvůr svým rozhodnutím ve věci *Lucchini* totálním způsobem zasáhl do národní procesní autonomie, domnívám se, že o likvidaci zásady *rei judicatae* se nejedná. Jedná se spíše o případ, s ohledem na specifický skutkový stav, kdy výjimka potvrzuje pravidlo.

2.6.4 Alternativní východiska případu *Lucchini*

Třebaže právě učiněný závěr působí uspokojujícím dojmem, zhodnotím v této části jiné možné směry, jimiž bylo možné se vydat.

Dalo by se říci, že dokud Soudní dvůr nevydal rozhodnutí ve věci *Lucchini*, měl vypadat scénář následovně: nejprve prozkoumat, zda neexistuje možnost změny stavu věci na základě splnění podmínek *Kühne & Heitz*, poté, není-li to možné, jít cestou odpovědnosti státu za škodu po vzoru případu *Köbler*. Pro posouzení případu je nutné oprostít se od skutečnosti, že zájmy účastníků v řízeních *Lucchini* a *Köbler* byly protichůdné. *Köbler* vyžadoval již od začátku náhradu škody za to, že mu určité finanční prostředky nebyly poskytnuty, zatímco Itálie vyžadovala povinnost vrátit finanční prostředky, které dostala společnost *Lucchini* na základě „protiunijního“ rozhodnutí, jehož existence měla být zpochybněna.²⁰⁸

Podívejme se na jednotlivé podmínky odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci. Máme tu protiprávní rozhodnutí, které jednoznačně přiznává právo jednotlivci,

²⁰⁶ PIECHOWICZOVÁ. In MELZER, Filip (ed). *Občanský zákoník : velký komentář, III. svazek § 419 - 654*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s 723 (§ 580 občanského zákoníku).

²⁰⁷ Částka 602 507 mil. ITL. *Lucchini*, bod 35. *Kurz italské liry – 1 ITL = 0, 0139 Kč*, kurzy.cz, [cit. 10. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/ITL-italska-lira/>>.

²⁰⁸ ŠEJVL: *Aplikace práva...*, s. 729.

tedy konkrétně poskytuje státní podporu. Je otázkou, zda je dostatečně závažné. Z odůvodnění ve věci *Köbler* mj. vyplývá nutnost tuto závažnost zkoumat s mírou zřetelnosti a jasnosti dotčeného porušeného pravidla, které v našem případě jasné je, když rozhodnutí o slučitelnosti podpor se společným trhem spadá do výlučné pravomoci Komise. Dále je třeba především zkoumat omluvitelnost nesprávného právního posouzení. Opomenutí následování rozhodnutí Komise v režimu státních podpor, které bylo již vydáno a je konečné, v režimu státních podpor nelze vztáhnout pod jednání omluvitelné.²⁰⁹

Vznikla ale vůbec v daném případě škoda? O vzniklé škodě můžeme hovořit pouze ve vztahu k ostatním soutěžitelům provozujícím svou činnost ve stejné oblasti, neboť finančního benefitu na úkor ostatních se dočkala společnost Lucchini a sama se tak spíše doopustila bezdůvodného obohacení. Ani držitelům moci nevznikla škoda. Italské orgány poskytly podporu ze svých zdrojů, nikoliv tedy ze zdrojů ES, a to na základě řádného soudního rozhodnutí, byť bylo v rozporu s právem Společenství. Jestliže tedy nemáme žádnou škodu, nemůže být splněna ani poslední podmínka příčinné souvislosti.²¹⁰

Ukazuje se tedy další možné vysvětlení, proč se Soudní dvůr uchýlil k prolomení zásady *rei judicatae*. I kdyby totiž byla vůle použít méně drastického kroku než zásahu do zachování konzistence vnitrostátního soudního rozhodnutí, nebylo možné vydat se jinou cestou, pokud účelem bylo zachování nadřazenosti práva Společenství.²¹¹

Navíc by v tomto případě nebylo vhodné použít institut odpovědnosti státu za škodu i ze zcela logického důvodu. Těmi, kdo porušil evropské normy, byly jednoznačně italské orgány. Za jejich rozhodnutí by zůstal odpovědný stát, ale společnost Lucchini by si udržela neoprávněně získanou státní podporu. Toto je nepřijatelné i přesto, že by zde stále zůstala možnost žalovatelnosti společnosti Lucchini ze strany ostatních soutěžitelů na náhradu škody.²¹² Celé řešení případu se stejným důsledkem by se tak zkomplikovalo těm, na jejichž ochranu dotčená ustanovení unijního práva slouží, tím, že by byli nuceni aktivně jednat na svou obranu, ačkoliv to má být právě unijní právo, které má vystupovat aktivně na jejich obranu.

V německé diskuzi se lze v kontextu otázky vztahu institutů prolomení pravomocného vnitrostátního soudního rozhodnutí a odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným soudním rozhodnutím setkat s určitým dělením upřednostnění toho či druhého institutu v závislosti na právním postavení toho, kdo se protiprávnosti rozhodnutí domáhá.

---

²⁰⁹ K podmínkám odpovědnosti za škodu viz *Köbler*, body 51-55.

²¹⁰ ŠEJVL: *Aplikace práva...*, s. 729.

²¹¹ Tamtéž, s. 729-730.

²¹² Tamtéž, s. 732.

Pokud se nesouladu s komunitárním právem bude dovolávat nositel veřejné moci, jako je tomu v případě *Lucchini*, jedná se o tzv. „obligatorní prolomení právní moci“. Státní orgán v tomto případě ani nemá jinou možnost, protože nemůže žádat regres od jednotlivce, když ten jednal podle státním orgánem vydaného byt' „proti-komunitárního“ rozhodnutí. Jiná situace ovšem nastane v situaci, kdy uplatňuje takovou protiprávnost vůči rozhodnutí státního orgánu jednotlivec. Jsou-li splněny předpoklady podle rozhodnutí ve věci *Kühne & Heitz* ke znovuotevření rozhodování již jednou uzavřené věci, jsou vnitrostátní orgány povinovány tímto postupem pouze tehdy, pokud jim toto oprávnění podle vnitrostátního práva náleží. V opačném případě takto činit nemusejí a dá se hovořit o tzv. „fakultativní prolomení právní moci“.²¹³

Jelikož se jedná o ojedinělý případ rozhodovací činnosti italských orgánů, nebude polemizováno nad možností použití řízení o porušení Smluv.

Na základě nastíněné nemožnosti použití institutu odpovědnosti za škodu z důvodu neexistence samotné škody a problematičnosti určení kdo může proti komu vlastně nárokovat náhradu škody, opět docházím k závěru, že rozhodnutí soudu ve věci *Lucchini* bylo správné.

---

²¹³ HARATSCH, Andreas, HENSEL, Christian. EuGH, 18.7.2007 — C-119/05 *Lucchini*./ MICA. Gemeinschaftsrecht und Rechtskraft nationaler Urteile. *JuristenZeitung*, 2008, roč. 63, č. 3, s. 146.

2.7 *Olimpiclub*²¹⁴ – daňové úlevy ve jménu sportu

O tom, že zcela nelze vyloučit vliv rozhodnutí ve věci *Lucchini* na jiné oblasti, než je oblast státních podpor, svědčí samotný fakt, že se o pouhé dva roky později národní soud, shodou okolností opět italský, obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou odkazující se na závěr z tohoto rozhodnutí.

Na konci roku 1985 společnost *Olimpiclub* uzavřela smlouvu s neziskovým sdružením, kterou mu umožnila užívání sportovních prostor. Toto sdružení kromě finanční úplaty mělo zajistit placení správních poplatků za užívání veřejných italských pozemků, na kterých se tyto prostory nacházely. Po proběhlé kontrole italský finanční orgán označil předmětnou smlouvu za protiprávní, neboť podle něj smlouva umožnila společnosti *Olimpiclub* získat daňové úlevy. Proto byly společnosti stanoveny nové, dodatečné platební výměry za roky 1988 až 1991. Problém ovšem spočíval v tom, že na základě výsledků této kontroly již proběhla jiná řízení ohledně daňových období roku 1987 a 1992, která skončila pravomocnými rozsudky svědčícími ve prospěch společnosti *Olimpiclub*.²¹⁵

Jednou již tedy skutkový stav a právní otázky byly posuzovány a podle přístupu italských soudů se „lze řešení plynoucího z rozsudku vydaného v určitém sporu, pokud se k němu vztahující zjištění týkají podobných otázek, úspěšně dovolávat i v jiném sporu, ač se dotčený rozsudek týká jiného zdaňovacího období, než je to, o které jde v řízení, v němž se tohoto rozsudku některý účastník dovolává“²¹⁶. Z pohledu italského práva se tedy jedná o překážku věci rozsouzené pro nová řízení ohledně posuzování zbylých platebních výměrů.

Předkládající soud se tedy ptal, zda má nepoužít toto národní procesní pravidlo, i když se nejedná o státní podpory, jako tomu bylo ve věci *Lucchini*, také v případě posuzování neoprávněného obcházení daňového práva, protože v opačném případě by potvrdil stav, který by byl v rozporu s právem Společenství.²¹⁷

Na tomto místě je nutné podotknout, že z hlediska českého práva by ale o *rei judicatae* nešlo, neboť právě faktem, že se nejedná o stejné zdaňovací období, se z pohledu českého právního vnímání, případy odlišují.²¹⁸

---

²¹⁴ Rozsudek ze dne 3. září 2009 *Amministrazione dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Entrate v Fallimento Olimpiclub Srl*, C-2/08, Sb. rozh. s. I-07501. Dále jen *Olimpiclub*.

²¹⁵ *Olimpiclub*, body 5-10 a 14.

²¹⁶ *Olimpiclub*, bod 13.

²¹⁷ *Olimpiclub*, bod 18.

²¹⁸ Podrobněji viz KOMÁREK, Jan. Soudní dvůr Evropských společenství: *Fallimento Olimpiclub* – Účinky pravomocných rozhodnutí a jejich meze vyplývající z práva společenství. *Soudní rozhledy*, 2009, roč. 15, č. 11, s. 441.

Soudní dvůr rozhodl, podobně jako v případě *Lucchini*, o upřednostnění práva Společenství a opět se tak přiklonil k prolomení *rei judicatae* vnitrostátního rozhodnutí ve prospěch správné aplikace práva Společenství.²¹⁹

V jedné zásadní věci se ale případ *Olimpiclub* od rozhodnutí ve věci *Lucchini* liší, nešlo totiž o zásah do výlučné pravomoci orgánu EU. Překročení zásad dělby moci v EU bylo pro druhé jmenované rozhodnutí podstatou pro uplatnění přednosti unijního práva. Takový problém se však v případě *Olimpiclub* neobjevil.²²⁰

Soudní dvůr přesto rozhodl dle mého názoru rozumně. Klíčem jeho úvahy na ospravedlnění zásahu do národní procesní autonomie se stala snaha o zabránění strukturálně opakující se chyby. Konstatoval, že „takové uplatňování zásady překážky věci pravomocně rozsouzené by tedy mělo za následek, že v případě, kdy by se soudní rozhodnutí, které se stalo konečným, opíralo o výklad norem Společenství o zneužívajících praktikách v oblasti DPH, který skutečně odporuje právu Společenství, by se nesprávné použití těchto norem v každém novém zdaňovacím období opakovalo, aniž by bylo možné tento nesprávný výklad korigovat.“²²¹

Italský soud tedy mohl otázku obcházení daňových pravidel ve světle práva Společenství posoudit znovu.

Alternativní řešení v podobě uplatnění odpovědnosti za škodu je nutné vyloučit. Nevznikla tu skutečná škoda, neboť sporné řízení o rozhodnutí finančního orgánu o čtyřech dodatečných platebních výměrech, ve kterém vyvstala předběžná otázka k Soudnímu dvoru, ještě nebylo u konce. Společnosti *Olimpiclub* tedy nemohla zatím vzniknout škoda tím, že by zaplatila případný soudem neřádně schválený platební výměr.

---

²¹⁹ *Olimpiclub*, bod 32.

²²⁰ KOMÁREK, Jan. *Soudní dvůr Evropských společenství: Fallimento Olimpiclub ...*, s. 442.

²²¹ *Olimpiclub*, bod 30.

2.8 Shrnutí

Vzhledem k rozsahu práce nebylo záměrem rozebrat všechna rozhodnutí, proto je možné vyhledat i jiná rozhodnutí Soudního dvora vztahující se k problematice aplikace práva EU národními soudy v souvislosti se zásadou *res judicata*.²²²

Ačkoliv by se mohlo zdát, že vývoj judikatury Soudního dvora směřuje ke stále většímu ohrožení zásady *rei judicatae* v unijním právu, při hlubším zvážení okolností, za kterých se Soudní dvůr k prolomení této zásady přiklonil, docházím k opačnému závěru.

Soudní dvůr předně stanovil, že členské státy si mají samy určit, za jakých okolností je možné prorazit právní moc rozhodnutí, byť by to mohlo mít za následek nesprávné uplatnění unijního práva.²²³

Pokud taková možnost existuje, a jsou splněny určité omezující podmínky, pak jsou správní orgány jednoznačně povinny tak učinit. Zda totéž platí pro soudy, už tak jasné není.²²⁴ Je ovšem zcela zřetelné, že povinnost nově otevřít rozhodnutí za účelem správného použití unijního práva nastane jen zřídka. Stále tedy platí, že záleží především na tom kterém členském státu, jak si svoje procesní právo uspořádá.

V každém případě ovšem nepřipouští svobodu v rozhodování o použití či nepoužití národního procesního pravidla vytyčujícího překážku věci rozsouzené, pokud národní orgány nezohlednily výlučnou pravomoc orgánu EU.²²⁵ Takový závěr je logický, protože EU ze své podstaty nadnárodní organizace zkrátka nemůže snášet okatou svévoli jednotlivých členských států. Zásah do národní procesní autonomie je však možný odůvodnit i za jiných okolností, např. v případě, že by se tím mohlo zabránit systematické opakující se chybě.²²⁶

Snaha najít skulinku, která by umožňovala nárokovat náhradu škody způsobené nesprávným rozhodnutím národního orgánu na státu, ukázala, že i když Soudní dvůr připustil tuto možnost, a to i v případě rozhodnutí soudu posledního stupně, není prakticky možné této

---

²²² Jako příklad může být uvedeno např. rozhodnutí ve věci *i-21 Germany a Arcor*, kterým bylo stanoveno, že „Článek 10 ES ve spojení s čl. 11 odst. 1 směrnice 97/13 ukládá vnitrostátnímu soudu, aby posoudil, zda taková právní úprava jasně neslučitelná s právem Společenství, jako je právní úprava, na které se zakládají platební výměry dotčené v původních řízeních, je zjevně protiprávní ve smyslu dotyčného vnitrostátního práva. Je-li tomu tak, přísluší tomuto soudu z toho vyvodit veškeré důsledky, které z toho vyplývají podle jeho vnitrostátního práva, co se týče zrušení těchto výměrů.“ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 2006, *i-21 Germany GmbH a Arcor AG & Co. KG v Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-392/04 a C-422/04, Sb. rozh. s. I-08559.

bod 72

²²³ Srov. výklad k případu *Eco Swiss*. Viz část 2.2.

²²⁴ Srov. výklad k případu *Kühne & Heitz*. Viz část 2.4.

²²⁵ Srov. výklad k případu *Lucchini*. Viz část 2.6.

²²⁶ Srov. výklad k případu *Olimpiclub*. Viz část 2.7.

náhrady dosáhnout. Proto není na místě obava z toho, že by Soudní dvůr chtěl za každou cenu ve jménu blaha unijního práva otrást právní jistotou nastolenou v členských státech.

3. Zhodnocení dopadů judikatury Soudního dvora v české právní praxi

V této kapitole bude provedeno zhodnocení možných dopadů výše okomentovaných stěžejních rozhodnutí Soudního dvora na praxi rozhodování českých soudů.

3.1 Neaplikace nesprávného správního rozhodnutí

Jak bylo již naznačeno, v případě *Ciola* byla vyřčena povinnost směrem k vnitrostátním orgánům, aby neaplikovali nesprávné správní rozhodnutí, které stanovilo povinnosti jednotlivci v rozporu s unijním právem, při navazujícím rozhodování o potrestání jednotlivce za jednání, které by bylo v rozporu s tímto správním rozhodnutím.²²⁷

Pokud předmětné nesprávné správní rozhodnutí stanoví povinnosti jedinému účastníkovi, kterému svědčí výklad podle unijního práva, není pochyb o tom, že by k takovému závěru měl dojít i kterýkoli český soud, u něhož by se případné řízení konalo.²²⁸ Jak ovšem vidno ze skutkových okolností případu *Ciola*, nepoužitím předmětného nesprávného správního aktu nedošlo k ohrožení zájmů třetích osob. Taková okolnost by při posuzování kauzy neměla vymizet z pozornosti.

Zdánlivě jasné pravidlo však může mít svoje trhliny. Nabízí se otázka, jak by tomu bylo v případě, kdyby dané nesprávné rozhodnutí bylo vykonáno, a jeho následky byly trvalé povahy. Takovým případem by mohlo být vybudování stavby na základě uděleného stavebního povolení, které by se ukázalo být v rozporu právem EU.²²⁹

Z toho tedy vyplývá, že jako každé pravidlo, ani závěry z rozhodnutí *Ciola*, nemohou být použity pokaždé.

3.2 Následování národních procesních pravidel

Rozhodnutí ve věci *Eco Swiss*, jak se později ukázalo, se stalo základním východiskem pro Soudní dvůr, a proto je nanejvýš důležité podívat se na to, jaký má dopad pro národní soudy obecně. Jejich pozice je vlastně jednoduchá, neboť se mají přidržet jim dobře známých národních předpisů.

---

²²⁷ Srov. výklad k případu *Ciola* 2.1.

²²⁸ VRDLOVCOVÁ, *Zpochybňování...*, s. 19.

²²⁹ Tamtéž, s. 19.

Skutkové okolnosti se sice týkaly posouzení trvání *rei judicatae* u rozhodčího nálezu, ale Soudní dvůr vztáhl ve své následné judikatuře výstup rozhodnutí *Eco Swiss* obecně na všechna rozhodnutí, tedy i soudní.²³⁰

Co z toho ale plyne pro české soudy? Princip, dle něhož se nepožaduje prolomení zásady *rei judicatae* za účelem nápravy či zrušení rozhodnutí, které je v rozporu s unijním právem,²³¹ se může a contrario vyložit tak, že národní soud nemůže pravomocné rozhodnutí znovu otevřít, pokud k tomu nemá oprávnění dle českého práva. Které konkrétní instituty to tedy podle českého práva mohou být?

Ve správním soudnictví by soud ve vztahu k nesprávnému pravomocnému soudnímu rozhodnutí mohl rozhodovat ve dvou variantách. Prvně v rámci řízení o kasační stížnosti²³², kde ale může sám maximálně rozhodnutí zrušit a vrátit případ k novému projednání soudu nižšího stupně.²³³ Druhou možností by mohla být obnova řízení, ve kterém soud v rámci obnoveného řízení znovu zjišťuje skutkový stav na základě nových důkazů a skutečností, které nemohly být v původním řízení uplatněny.²³⁴ Jenže tuto možnost lze využít/uplatnit platí pouze u rozsudku o ochraně před zásahem správního orgánu a u rozsudku vydaného ve věcech politických stran a politických hnutí.²³⁵ Z toho plyne, že možnost prolomení *rei judicatae* je ve správním soudnictví prakticky vyloučená.

V občanském soudním řízení je jedinou možností pro znovuotevření případu, který již byl uzavřen pravomocným rozsudkem, obnova řízení. Obnovy se může domáhat ten, v jehož prospěch se objeví nové skutečnosti nebo důkazy, které doposud nemohl bez své viny použít.²³⁶

3.3 Odpovědnost státu za škodu

Soudní dvůr uznávající odpovědnost státu za škodu způsobenou soudním rozhodnutím nesprávně aplikujícím unijní právo odkázal na případné další doplňující podmínky, které nesmějí být přísnější než obecné podmínky odpovědnosti dle práva EU, do vnitrostátního práva. Zdůraznil ovšem zásadu rovnocennosti a efektivity, tedy že pravidla o nárokování

²³⁰ Příklad takové argumentace viz *Kapferer*, bod 21. Z tohoto důvodu nebudou dále podrobněji rozebírány dopady případu *Kapferer*, neboť závěr je stejný jako v *Eco Swiss*.

²³¹ Srov. výklad k případu *Eco Swiss*, část 2.2.

²³² § 102 SŘS: „Kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení (dále jen "stěžovatel") domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li dále stanoveno jinak.“

²³³ § 110/1 SŘS.

²³⁴ § 111 SŘS.

²³⁵ § 114 odst. 1 SŘS.

²³⁶ § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ.

náhrady škody způsobené státem při nesprávné aplikaci unijního práva nesmějí být méně příznivá či v praxi znemožňující nebo nadměru ztěžující uplatňování tohoto nároku, než pokud by se jednalo o nárok založený pouze na vnitrostátním právu.²³⁷

V České republice je relevantním předpisem zákon o odpovědnosti za škodu²³⁸. Tento zákon rozlišuje dvě situace – odpovědnost státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.

Podle zákona o odpovědnosti za škodu je nezákonným rozhodnutím takové rozhodnutí, které bylo v jiném řízení pro nezákonnost zrušeno nebo změněno.²³⁹ Dalo by se shrnout, že „rozhodnutí českého soudu, které by porušovalo komunitární právo jednotlivce, může zakládat nárok na náhradu škody pouze v případech, kdy bude jeho nezákonnost shledána.“²⁴⁰ Toto ustanovení je ale jednoznačně v rozporu s omezením, které směrem k vnitrostátním právním řádům stanovil Soudní dvůr ve věci *Köbler*, a proto z hlediska zásady účinné prosaditelnosti unijního práva je toto ustanovení českého práva nepoužitelné.²⁴¹

Pod nesprávným úředním postupem²⁴² můžeme chápat též porušení povinnosti českého soudu poslední instance podat předběžnou otázku Soudnímu dvoru. Toto pravidlo však chrání jednotlivce pouze nepřímo. Až porušením této normy, kterou by si nenechal český soud Soudním dvorem vyložit, může dojít v důsledku nesprávné aplikace práva EU k porušení unijního práva jednotlivce a následnému vzniku škody. Dokázat ovšem příčinnou souvislost mezi těmito podmínkami půjde velice těžce. I v tomto případě tedy zásada efektivity není dodržena a tudíž by neměla být ani tato úprava použita.²⁴³

3.4 Povinnost soudního přezkumu za podmínek *Kühne & Heitz*

Jelikož není náplní této práce hodnotit aplikaci práva správními orgány, nebudu podrobněji rozebírat možnosti splnění podmínek stanovených v případě *Kühne & Heitz* potřebných k tomu, aby měl správní orgán povinnost k přezkumu.²⁴⁴ Krátce ale poukážu na možnosti uložení soudní povinnosti k přezkumu, a tedy povinnosti k prolomení *rei judicatae* soudy, ve vztahu k existenci pravomoci českých soudů konečné rozhodnutí přezkoumat.

---

²³⁷ *Köbler*, body 56-57.

²³⁸ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. Dále jen „zákon o odpovědnosti za škodu“.

²³⁹ § 8 odst. 1 zákona o odpovědnosti za škodu.

²⁴⁰ BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnutí z rajské zahrady...*, s. 13.

²⁴¹ Tamtéž, s. 13.

²⁴² § 13 odst. 1 zákona o odpovědnosti za škodu: „[...] Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. [...]“

²⁴³ BOBEK, KOMÁREK, PASSER: *Vyhnutí z rajské zahrady...*, s. 14.

²⁴⁴ K tomu ale např. podrobný výklad viz VRDLOVCOVÁ, *Zpochybňování...*, s. 12-16.

Z pojednání u případu *Eco Swiss* o možnostech přezkumu pravomocných soudních rozhodnutí v rámci správního soudnictví plyne, že i kdybychom připustili aplikaci případu *Kühne & Heitz* na soudy, musíme dojít k závěru, že pro české správní soudy v podstatě povinnost k přezkumu za podmínek *Kühne & Heitz* nevzniká. Je tu jen mizivá šance, že by byla splněna první ze souboru podmínek, a to pravomoc k přezkumu dotčeného konečného soudního rozhodnutí.²⁴⁵

Ze stejného hlediska je třeba podívat se na obnovu řízení v občanském soudním řízení. Za novou skutečnost, které se účastník dovolává, může být chápáno též rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce.²⁴⁶ Tato možnost je výrazně časově omezena,²⁴⁷ nicméně pravomoc k přezkumu zcela vyloučena není.

3.5 Nutnost prolomit zásadu *rei judicatae*

Pokud by český soud vydal konečné rozhodnutí o otázce, která spadá do oblasti výlučné pravomoci některého z orgánů EU, scénář by mohl být následující.

Ve správním soudnictví by nebylo možno využít obnovy řízení z důvodů, které byly nastíněny výše. Vůči rozhodnutí krajského soudu by ovšem bylo možné podat kasační stížnost pro nedostatek podmínek řízení²⁴⁸, jejíž podání je omezeno krátkou podací lhůtou - účastník se musí bránit do dvou týdnů od doručení rozhodnutí.²⁴⁹ Takovou lhůtu však lze považovat za nadměrně ztěžující podmínku pro uplatnění unijního práva,²⁵⁰ a tudíž by bylo na místě toto ustanovení neaplikovat. V občanském soudním řízení by pak bylo možné podat žalobu pro zmatečnost, protože jde o věc, která nenáleží do pravomoci soudů²⁵¹.

Pokud bychom posuzovali dopad rozhodnutí ve věci *Lucchini* na případ, že český soud rozhodne o otázce, o níž s konečnou platností bylo již dříve rozhodnuto orgánem EU, ve správním soudnictví opět vyloučíme obnovu řízení. V občanském soudním řízení by bylo možné podat žalobu pro zmatečnost z důvodu, že v téže věci již bylo pravomocně rozhodnuto²⁵². Dalo by se však v tomto případě využít prostředku obnovy řízení? Jelikož

---

²⁴⁵ VRDLOVCOVÁ, *Zpochybňování...*, s 17, nebo BŘÍZA: *Právní jistota... - 2.část*, s. 24-25.

²⁴⁶ Odůvodnění viz BŘÍZA: *Právní jistota... - 2.část*, s. 25.

²⁴⁷ § 233 odst.1 OSŘ: „Žaloba na obnovu řízení musí být podána ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy ten, kdo obnovu navrhuje, se dozvěděl o důvodu obnovy, nebo od té doby, kdy jej mohl uplatnit; běh této lhůty však neskončí před uplynutím tří měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí.“

²⁴⁸ § 103 odst. 1 písm. c) SŘS.

²⁴⁹ § 106 odst. 2 SŘS.

²⁵⁰ ŠEJVL: *Aplikace práva...*, s. 733.

²⁵¹ § 229 odst. 1 písm. a) OSŘ.

²⁵² § 229 odst. 2 písm. a) OSŘ.

zásadní podmínkou obnovy je, že účastník nemohl novou skutečnost bez své viny uvést,²⁵³ nedomnívám se, že by bylo možné vydat se touto cestou.

Nastíněné modelové situace, které byly popsány po vzoru Šejvla,²⁵⁴ tedy ukazují jen omezený okruh situací, ve kterých je nutné dle rozhodnutí ve věci *Lucchini* překážku věci rozsouzené prolomit, což také ukazuje na to, že, ani na první pohled tvrdý zásah Soudního dvora nepůsobí fatální problémy v českém právu.

Vzhledem k tomu, že se ve věci *Olimpiclub* nejednalo z hlediska českého práva o střet se zásadou *rei judicatae*, pokládám za nepotřebné zabývat se dopadem tohoto rozhodnutí na českou právní praxi.

3.6 Shrnutí

Rekapitulací možných dopadů na českou právní praxi bylo opět dokázáno, že Soudní dvůr nezasáhl do národní procesní autonomie natolik, aby bylo nutné obávat se stále většího rozpínání se Soudního dvora. V první řadě záleží na tom, v kterých případech české procesní právo umožní prolomit zásadu *rei judicatae*. Až poté, co se vyskytnou okolnosti zvláštního zřetele hodné, nastává nutnost, aby, i přes národním právem již неотředitelnou právní moc nějakého rozhodnutí, ustoupila tato právní moc a bylo umožněno učinit nápravu ve prospěch unijního práva.

---

²⁵³ § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ

²⁵⁴ ŠEJVL: *Aplikace práva...*, s. 732-734.

4. Závěr

Nyní už jen zbývá shrnout závěry a výsledky hledání odpovědi na otázky, zda unijní právo chrání obecně uznávanou zásadu *res judicata* a zda není možné při nesprávné nebo chybějící aplikaci práva EU národními soudy namísto zásahu do zásady *rei judicatae* užít jiné možnosti, resp. zda není více žádoucí použít institut odpovědnosti státu za škodu způsobenou porušením unijního práva před prolomením této zásady.

Z prvně analyzovaného rozhodnutí ve věci *Ciola* vyplývá povinnost vnitrostátních soudů neaplikovat nesprávné správní rozhodnutí, které stanovilo povinnosti jednotlivci v rozporu s unijním právem, při navazujícím rozhodování o potrestání jednotlivce za jednání, které by bylo v rozporu s tímto správním rozhodnutím. Ve své podstatě tedy zásada *res judicata* ohrožena není, ale ukazuje to skutečnost, že přednost práva EU je v judikatuře Soudního dvora významná.

V dalším případě, rozhodnutí ve věci *Eco Swiss*, pro národní soudy vyplývá povinnost předně aplikovat pravidla určující, za jakých okolností je možné prorazit právní moc rozhodnutí, byť by to mohlo mít za následek nesprávné uplatnění unijního práva. Tímto rozhodnutím byla výrazným způsobem podpořena národní procesní autonomie, a tudíž zde platí, že unijní právo žádným způsobem zásadu *rei judicatae* neohrožuje.

Následně ovšem Soudní dvůr v rozhodnutí ve věci *Kühne & Heitz* připustil, že zásadu *rei judicatae* je třeba za určitých okolností prolomit. Výslovně stanovil povinnost tak učinit pro správní orgány. Ačkoliv mám za to, že rozhodnutí je možné vztáhnout i na soudní orgány, postoj v případě *Kapferer* ukazuje, že Soudní dvůr tohoto názoru není, i když takovou možnost výslovně nevyloučil. Jasně ovšem je, že povinnost k novému otevírání rozhodnutí za účelem správného použití unijního práva, nastane jen zřídka. Soudní dvůr tak stále respektuje důležitost zásady *rei judicatae* v unijním právu a stále spíše ponechává úpravu možností prolomení zásady *rei judicatae* na národním procesním právu.

V jednom z nejrozsáhleji diskutovaných případů, v rozhodnutí ve věci *Lucchini*, však Soudní dvůr náhle rozhodl o nepoužití národního procesního pravidla vytyčujícího překážku věci rozsouzené. Nicméně k tomuto závěru dospěl na základě zvláštního skutkového stavu, kdy národní orgány při udělování státních podpor nezohlednily výlučnou pravomoc orgánu EU. Není se tedy čemu divit, že Soudní dvůr v jakémsi veřejném zájmu, lépe řečeno v unijním zájmu, neměl jinou možnost než takto zastavit svévoli států. Ani po tomto rozhodnutí tedy nedošlo k výraznému ohrožení zásady *rei judicatae*.

Později se ukázalo, že zásah do zásady *rei judicatae* je možný odůvodnit i za jiných okolností, než v případě opomíjení dělby moci v EU. Bylo tomu např. v případě *Olimpiclub*, ve kterém se za prolomení zásady *rei judicatae* zabraňovalo systematicky se opakující chybě. Lze proto mít za to, že opět jakýsi veřejný unijní zájem na správném rozhodování při aplikaci unijního práva musel zcela logicky převážít nad zásadou *rei judicatae*. Ve světle práva EU tedy nevidím přímé ohrožení této zásady, jako spíš snahu udržovat rovnováhou mezi stabilitou rozhodnutí a nutností účinně prosazovat unijní právo.

Je tedy možné určit obecné pravidlo, které by určovalo míru zásahu unijního práva v oblasti aplikace práva EU národními soudy v souvislosti se zásadou *res judicata*? Mám za to, že měřítkem může být právě onen veřejný zájem z pohledu nadnárodní organizace, jíž Evropská unie je, má-li nadále fungovat. Je tudíž otázkou, zda by nebylo lepší dospět k přesnější harmonizaci unijních procesních předpisů než tak činit prostřednictvím složité, někdy nesourodé judikatury Soudního dvora. K tomu je ale potřeba, aby dosáhli shody především členské státy, což si za současného stavu dokáží jen stěží představit.

Možnost alternativního přístupu otevřel Soudní dvůr ve věci *Köbler*, když připustil možnost nárokování náhrady škody způsobené nesprávným rozhodnutím na státu. Stanovil pro to ale natolik striktní podmínky, že je jen těžko představitelné jejich naplnění. Ačkoliv by se tedy mohlo polemizovat nad tím, zda rozhodováním o odpovědnosti by nedošlo k prolomení zásady *rei judicatae*, není třeba se obávat zásadního ohrožení ochrany *rei judicatae* v unijním právu. Koneckonců ani při hledání možnosti aplikace tohoto institutu u ostatních rozebíraných případů jsem nedošla k závěru, že by podmínky vzniku odpovědnosti byly naplněny.

Co se týče řízení o porušení Smluv, vzhledem k tomu, že v žádném z případů nešlo o praxi soudů v obdobných případech opakovanou a nikoliv nahodilou, nebyla tato možnost postupu podrobněji diskutována.

Ani z hlediska dopadů na české právo se analyzovaná judikatura Soudního dvora nezdá být příliš mocenská. V první řadě záleží na tom, za jakých okolností české procesní právo umožní prolomit *rei judicatae*. U některých institutů je ovšem potřeba zamýšlet se nad tím, zda by nebylo dobré učinit euro-konformní novelizační změny.

Závěrem lze tedy říci, že záměrem Soudního dvora v posuzovaných případech nebylo způsobit fatální narušení národní procesní autonomie ani právní jistoty v členských státech, ale zajistit transparentnost aplikování unijního práva v členských státech.

5. Použitá literatura

5.1 Monografie

- 1) BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 633 s.
- 2) DWORKIN, Ronald. *Když se práva berou vážně*. 1. vydání. Praha: Oikoymenh, 2001. 455 s.
- 3) STEHLÍK, Václav. *Aplikace národních procesních předpisů v kontextu práva Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2002. 264 s.
- 4) SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. 432 s.
- 5) TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 758 s.
- 6) CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne. *Eu law : text, cases, and materials*. 5. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2011. 1155 s.
- 7) HARATSCH, Andreas, HENSEL, Christian. EuGH, 18.7.2007 — C-119/05 Lucchini./ MICA. Gemeinschaftsrecht und Rechtskraft nationaler Urteile. *JuristenZeitung*, 2008, roč. 63, č. 3, s. 141-147.

5.2 Komentáře

- 1) DRÁPAL Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád : komentář I., § 1 - 200za*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. 1600 s.
- 2) MELZER, Filip (ed). *Občanský zákoník : velký komentář, III. svazek § 419 - 654*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009. 1234 s.

5.3 Odborné články

- 1) BŘÍZA, Petr. Právní jistota vs. princip efektivity, aneb požívá res iudicata v komunitárním právu ochrany? – 1. část. *Jurisprudence*, 2005, roč. XIV., č. 6, s. 15-26.
- 2) BŘÍZA, Petr. Právní jistota vs. princip efektivity, aneb požívá res iudicata v komunitárním právu ochrany? – 2. část. *Jurisprudence*, 2005, roč. XIV., č. 7, s. 20-27.

- 3) KOMÁREK, Jan. Česká republika před Soudním dvorem ES. *Jurisprudence*, 2006, roč. XV., č. 2, s. 27-32.
- 4) KOMÁREK, Jan. Soudní dvůr Evropských společenství: Fallimento Olimpiclub – Účinky pravomocných rozhodnutí a jejich meze vyplývající z práva společenství. *Soudní rozhledy*, 2009, roč. 15, č. 11, s. 438-443.
- 5) BOBEK, Michal. Odpovědnost členského státu Evropské unie za akty moci soudní : příspěvek Evropského soudního dvora k rozšíření Evropské unie? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2003, roč. XI, č. 4, s. 303-318.
- 6) BOBEK, Michal, KOMÁREK, Jan, PASSER, Jan. Vyhnání z rajské zahrady neodpovědnosti (Národní soudy a porušení komunitárního práva). *Soudce*, 2004, roč. VI., č. 9, s. 2 – 20.
- 7) WATTEL, Peter.. Kobler, Cilfit and Welthgrove: We can't go on meeting like this. *Common Market Law Review*, 2004, roč. 41, č. 1, s. 177-190.
- 8) CLASSEN, Dieter. Case C-224/01. *Common Market Law Review*, 2004, roč. 41, č. 3, s. 813-824.
- 9) KOMÁREK, Jan. „Velký hybatel“ – Evropský soudní dvůr a hledání vnitřního souladu právního řádu společenství. *Právník*, 2006, roč. CXLV, č. 5, s. 497-531.
- 10) VRDLOVCOVÁ, Anna. Zpochybňování právní moci správních rozhodnutí českých orgánů ve světle práva ES. *Jurisprudence*, 2008, roč. XVII, č. 2, s. 3 – 20.
- 11) CARANTA, Roberto. Case C-453/00, Kühne & Heinz NV v. Produktschap Voor Pluimvee En Eieren, Judgment of the Full Court of 13 January 2004. *Common Market Law Review*, 2005, roč. 42, č. 1, s. 179-188.
- 12) RUFFERT, Mathias. EuGH, 13. 1. 2004 — Rs. C-453/00 Kühne & Heitz NV./I. Produktschap. Gemeinschaftsrechtliche Kriterien für eine Pflicht zur Rücknahme bestandskräftiger mitgliedstaatlicher Verwaltungsentscheidungen. *JuristenZeitung*, 2004, roč. 59, č. 12, s. 619-622.
- 13) ŠEJVL, Michal. Aplikace práva ES národními soudy a res judicata. *Právník*, 2008, roč. CXLVII, č. 7, s. 713 – 735.
- 14) BIONDI, Andrea. Case C-119/05, Ministero Dell'Industria, Del Commercio e Dell'Artigianato v. Lucchini SpA, Formerly Lucchini Siderurgica SpA, Judgment of the Court of Justice (Grand Chamber) of 18 July 2007, 2007 ECR] I-6199. *Common Market Law Review*, 2008, roč. 45, č. 5, s. 1459-1467.
- 15) RUFFERT, Mathias. Europarecht, Fall Kapferer. *JuristenZeitung*, 2006, roč. 61, č. 18, s. 904-905.

- 16) GROUSSOT, Xavier, MINNSEN, Timo. Res Judicata in the Court of Justice Case-Law: Balancing Legal Certainty with Legality? *European Constitutional Law Review*, 2007, roč. 4, č. 3, s. 385-417.
- 17) KOMÁREK, Jan. Soudní dvůr ES – červen a červenec 2007. *Soudní rozhledy*, 2007, roč. 13, č. 9, s. 365 – 370.

5.4 Judikatura

- 1) Rozsudek ze dne 29. dubna 1999, *Erich Ciola v Land Vorarlberg*, C-224/97, Recueil, s. I-02517.
- 2) Rozsudek ze dne 9. března 1978, *Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA*, 106/77, Recueil, s. 00629.
- 3) Rozsudek ze dne 3. září 2009 *Amministrazione dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Entrate v Fallimento Olimpiclub Srl*, C-2/08, Sb. rozh. s. I-07501.
- 4) Rozsudek ze dne 15. července 1964, *Costa v E.N.E.L.*, 6/64, Recueil, s. 01141.
- 5) Rozsudek ze dne 19. září 1985, *Hoogovens Groep BV v Komise Evropských společenství*, spojené věci 172 a 226/83, Recueil, s. 02831.
- 6) Rozsudek ze dne 19.11. 1991, *Francovich a další*, C-6/90 a C-9/90, Recueil, s. I-5357.
- 7) Rozsudek ze dne 5.3. 1996, *Brasserie du Pêcheur a další*, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029.
- 8) Rozsudek ze dne ze dne 9. prosince 2003, *Komise Evropských společenství v Italská republika*, C-129/00, Recueil, s. I-14637.
- 9) Rozsudek ze dne 18. července 2007, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato v Lucchini SpA*, C-119/05, Sb. rozh. s. I-06199.
- 10) Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. června 1999, *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton International NV*, C-126/97, Recueil, s. I-03055.
- 11) Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2003, *Gerhard Köbler v Republik Österreich*, C-224/01, Recueil, s. I-10239.
- 12) Rozsudek ze dne 15. ledna 1998, *Kalliope Schöning-Kougebetopoulou v Freie und Hansestadt Hamburg.*, C-15/96, Recueil, s. I-47.
- 13) Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. ledna 2004, *Kühne & Heitz NV v Produktschap voor Pluimvee en Eieren*, C-453/00, Recueil, s. I-00837.
- 14) Rozsudek ze dne 5. října 1994, *Voogd Vleesimport en –export*, C-151/93, Recueil, s. I-4915.

- 15) Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2001, *Gervais Larsy proti Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants*, C-118/00, Recueil, s. I-05063.
- 16) Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. března 2006, *Rosmarie Kapferer v Schlank & Schick GmbH*, C-234/04, Sb. rozh. s. I-02585.
- 17) Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1997, *Land Rheinland-Pfalz v Alcan Deutschland GmbH*, C-24/95, Recueil s. I-01591.
- 18) Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2007, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato v Lucchini SpA*, C-119/05, Sb. rozh. s. I-06199.
- 19) Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 2008, *Willy Kempter KG v Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, C-2/06, Sb. rozh. s. I-00411.
- 20) Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 2006, *i-21 Germany GmbH a Arcor AG & Co. KG v Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-392/04 a C-422/04, Sb. rozh. s. I-08559.

5.5 Stanoviska generálních advokátů

- 1) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Ciola*, ze dne 10. prosince 1998.
- 2) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Peterbroeck*, ze dne 17. června 1995.
- 3) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Eco Swiss*, ze dne 25. února 1999.
- 4) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Kühne & Heitz*, ze dne 17. června 2003.
- 5) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Köbler*, ze dne 8. dubna 2003.
- 6) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Lucchini*, ze dne 14. září 2006.
- 7) Stanovisko generálního advokáta ve věci *Kapferer*, ze dne 10. listopadu 2005.

5.6 Právní předpisy

- 1) Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 3) Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

5.7 Internetové zdroje

- 1) KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Právní principy* [online]. muni.cz, [cit. 2. listopadu 2015]. Dostupné na <https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/civil/kovarova%20kochova_ingrid.pdf>.
- 2) Kurz rakouských šilinků – 1 ATS = 1,9642 Kč, kurzy.cz, [cit. 20. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/ATS-rakousky-silink/>>.
- 3) *Prezentace* [online]. curia.europa.eu, [cit. 10. října 2015]. Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/>.
- 4) *Smlouva o fungování Evropské unie*, euroskop.cz, [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupné na: <http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf>.
- 5) *Protokol (č. 3) o Statutu Soudního dvora*, cak.cz, [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupný na : <<http://www.cak.cz/assets/statut-soudniho-dvora-eu.pdf>>.
- 6) *Kurz rakouských šilinků – 1 ATS = 1,9642 Kč*, kurzy.cz, [cit. 20. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/ATS-rakousky-silink/>>.
- 7) *Kurz amerického dolaru – 1 USD = 25,494 Kč*, kurzy.cz, [cit. 21. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/aktualni/czk-usd/>>.
- 8) KÖBLER, Gerhard. *Lebenslauf* [online]. koeblergerhard.de, 30. září 2007 [cit. 1. října 2015]. Dostupné na <<http://www.koeblergerhard.de/Lebenslauf.htm>>.
- 9) *Smlouva o založení evropského společenství* – euroskop.cz, [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupné na <http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf>.
- 10) *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, euroskop.cz, [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupné na <http://www.euroskop.cz/gallery/2/772-umluva_o_ochrane_lidskych_prav_a_svobod.pdf>.
- 11) *EU jako federace národních států* [online]. europa.eu, 12. září 2012 [cit. 10. října 2015]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/news/eu_explained/120912_cs.htm>.
- 12) Kurz nizozemského guldenů – 1 NLG = 12, 2668 Kč, kurzy.cz [cit. 26. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/deutsch/tschechische-wechselkurse/wahrung-NLG-dutch-guilder/>>.

- 13) *Judicial system* [online]. retschpraak.nl, [cit. 26. listopadu 2015]. Dostupné na <<https://www.rechtspraak.nl/English/Judicial-System/Special-Tribunals/Pages/default.aspx>>.
- 14) *Kurz eura – 1 EUR = 27,036 Kč*, kurzy.cz, [cit. 10. listopadu 2015]. Dostupné na: <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/kurzy.asp?a=X&mena1=EUR&mena2=CZK&c=3906&d=10.11.2015&convert=P%F8eve%EF+m%ECnu>>.
- 15) BOBEK, Michal. *Res iudicata? Tak s tím se běžte vyfotit...* [online]. jinepravo.blogspot.cz, 19. července 2007 [cit. 18. září 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2007/07/res-iudicata-tak-s-tm-se-bte-vyfotit.html>>.
- 16) *Kurz italské liry – 1 ITL = 0,0139 Kč*, kurzy.cz, [cit. 10. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/ITL-italska-lira/>>.

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá problematikou aplikace práva EU národními soudy s ohledem na princip „*res judicata*“. Hlavním cílem této práce je odpovědět na otázku, zda právo EU, tak jak je interpretováno Soudním dvorem EU, chrání princip *res judicata* a tím respektuje národní jurisdikci členských států, i když mohla být provedena na základě špatné aplikace práva EU, či nikoliv. Po analýze sedmi vybraných rozhodnutí Soudního dvora je shledáno, že zásada *res judicata* v právu EU je chráněna, ačkoliv v některých rozhodnutích Soudní dvůr volá po prolomení zásady *rei judicatae* ve jménu unijního práva. Tyto případy jsou přísně vymezeny. V práci se také vyskytuje snaha najít alternativní řešení k rozhodnutím Soudního dvora EU. Žádné však nebylo nalezeno. Na závěr ukazuje práce na vliv diskutovaných závěrů na českou právní praxi. Rozebírané možnosti prokazují, že je ochrana zásady *rei judicatae* stále zajištěna také v oblasti českého právního systému.

Abstract

The diploma thesis deals with the problematic of application of the EU law by national courts with regard to the principle „*res judicata*“. The main goal of the thesis lay in answering the question, whether the EU law, as it is interpreted by the Court of Justice of the EU, protect the principle *res judicata* and thus respect the national jurisdiction of the member states, even if it could have been done upon wrong application of the EU law, or not. After analysis of seven selected Court of Justice decisions it is found that the principle *res judicata* is in the EU law protected, although, in some of the decisions, the Court of Justice call for breach of the principle *res judicata* in the name of the EU law. Those cases are specified by strict circumstances. In the thesis appears also effort to find alternative solutions to rulings of the Court of Justice of the EU. However, none has been found. At the end, the thesis shows impact of discussed conclusions on Czech legal praxis. Analysed possibilities prove that the protection of the principle *res judicata* in the EU is still ensured also in the field of Czech national legal system.

Seznam klíčových slov

Právo EU	EU law
Aplikace práva EU	Application of EU law
Soudní dvůr EU	Court of Justice of the EU
Jurisdikce Soudního dvora	Jurisdiction of the Court of Justice
Národní soudy	National courts
Národní procesní autonomie	National procedural autonomy
Porušení práva EU	Breach of EU law
Res judicata	Res judicata
Konečné rozhodnutí	Final decision
Odpovědnost státu za škodu	State liability for damages